

**Actieplan
ter preventie van radicaliseringsprocessen
die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme**

Tweede rapportage
April 2016

1. Situering

Op 16 januari 2015 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota “preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme” goed. De conceptnota biedt het strategische kader voor de preventieve aanpak van radicalisering en bepaalt 11 prioritaire actiedomeinen. Deze conceptnota werd geconcretiseerd in “het actieplan ter preventie van radicaliseringsprocessen die kunnen leiden tot extremisme en terrorisme” dat op 3 april 2015 door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd.

Met dit actieplan wil de Vlaamse Overheid een antwoord bieden op de ondersteuningsnoden die lokaal gevoeld worden. Hierbij focussen we op informatiedeling, betere samenwerking en sterkere coördinatie. De 40 voorgestelde maatregelen hebben onder meer betrekking op ondersteuning van steden en gemeenten, expertiseontwikkeling, ondersteuning van eerstelijnswerkers en ouders, versterken van de weerbaarheid van jongeren en het ondersteunen van hun zoektocht naar een eigen identiteit. De uiteindelijke doelstelling is om jongeren en jongvolwassenen die risico lopen om te radicaliseren zo snel mogelijk te detecteren en hen zo aan boord te houden van onze samenleving.

Bij de goedkeuring van het actieplan werd door de Vlaamse Regering de expliciete intentie geformuleerd om halfjaarlijks te rapporteren aan het Vlaams Parlement over de voortgang en uitvoering van het actieplan. Eind oktober 2015 werd de eerste rapportage voorgelegd. Voorliggend document is de tweede rapportage.

2. Rapportage actiedomeinen en maatregelen

1. We zorgen voor informatiedeling, afstemming en coördinatie, intern en met de andere overheden.

- Het Agentschap Binnenlands Bestuur neemt de overkoepelende coördinatie op.

Actie 1.1	Binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) zorgt een centrale verbindingspersoon voor afstemming met andere overheden en coördinatie op Vlaams niveau.
Korte inhoud actie	Binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur zorgt een centrale verbindingspersoon voor afstemming tussen de verschillende Vlaamse beleidsdomeinen en tussen het Vlaamse niveau en de lokale, gewestelijke en federale overheden en politie- en veiligheidsdiensten. Deze persoon fungeert eveneens als centraal aanspreekpunt voor lokale besturen, diensten of organisaties en zorgt ervoor dat vragen bij de juiste mensen terechtkomen.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid
Beleidsdomeinen	BZ
Andere betrokkenen	/

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur	Binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur werd in september 2014 een centraal aanspreekpunt aangeduid. Deze persoon volgde het thema 'radicalisering' als beleidsmedewerker reeds vanaf het voorjaar 2013 op. Het centraal aanspreekpunt heeft zeer regelmatig structureel overleg met lokale, Vlaamse en federale overheden en politie- en veiligheidsdiensten bilateraal en via de volgende overlegstructuren: – het Vlaams Platform radicalisering (zie actie 1.2); – werkgroep 'radicalisering' met lokale ambtenaren bij VVSG; – overleg met radicaliseringsambtenaren van pilootsteden; – coördinatievergadering bij Binnenlandse Zaken, Dienst Preventie en Veiligheid (preventieambtenaren, regio's, veiligheidsdiensten). Deze vergadering werd inmiddels geïntegreerd in de werkgroep Preventie van het Plan R; – technische werkgroep bij Binnenlandse Zaken, Dienst Preventie en Veiligheid met de centrale aanspreekpunten radicalisering van de regionale overheden; – politiek-ambtelijke werkgroep vervolgingsbeleid: via deze werkgroep werd input geleverd voor de opmaak van de Kadernota Integrale Veiligheid; – Nationale Task Force en werkgroepen Preventie en Communicatie binnen het Plan R. Daarnaast is er regelmatig bilateraal overleg en contact via mail of telefoon met de verschillende actoren. Het centraal aanspreekpunt ondersteunt ook de collega-ambtenaren bij de uitvoering van het actieplan met advies, door bilateraal overleg of door deelname aan overleg georganiseerd door de andere beleidsdomeinen (bv. interne werkgroepen).	2 VTE binnen reguliere middelen

Tot slot fungeert het aanspreekpunt eveneens als contactpersoon voor lokale besturen, de VVSG, diensten of organisaties om ad hoc vragen te beantwoorden of te dispatchen naar collega's binnen de Vlaamse administraties. Door het project bij de VVSG worden veel vragen van lokale besturen ondertussen opgevangen door de helpdeskfunctie daar.

Er werd binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur eveneens een tweede beleidsmedewerker aangeduid die het centraal aanspreekpunt ondersteunt in het opnemen van de verschillende taken en kan vervangen bij afwezigheid.

Tijdens het Overlegcomité van 28/1/2015 werd beslist om een platform over radicalisering en terrorisme op te richten. Dit platform maakt overleg mogelijk tussen de betrokken kabinetten van de federale overheid en de deelstaten. De kabinetten van de minister-president en van de minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur zijn hierin vertegenwoordigd. Dit platform kwam samen op 17/3/2015, 21/4/2015, 2/6/2015, 11/9/2015, 16/11/2015, 19/1/2016 en 22/2/2016.

Driemaandelijks vindt een "Commissie eredienssten" plaats. Dit is een overleg tussen de federale overheid, de gewesten en de Duitstalige Gemeenschap waarop vragen met betrekking tot de erkende eredienssten worden besproken. Een kabinetsmedewerker van de minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur en een ambtenaar van het Agentschap Binnenlands Bestuur nemen hier aan deel.

– **De interne afstemming is gegarandeerd.**

Actie 1.2	Een Vlaams Platform radicalisering bundelt de expertise en zorgt voor een geïntegreerd beleid.
Korte inhoud actie	Een Vlaams Platform radicalisering wordt opgestart met daarin een afgevaardigde van de administraties van Welzijn, Werk, Jeugd, VDAB, Integratie, Stedenbeleid en Onderwijs die als aanspreekpunt radicalisering voor de betreffende sector fungeert, aangevuld met een ambtenaar van de VGC, een afgevaardigde van de VVSG en een federaal ambtenaar van de FOD Binnenlandse Zaken, Dienst Veiligheid en Preventie. Zij komen op structurele basis samen om de verdere uitvoering van de conceptnota en het actieplan op te volgen, informatie uit te wisselen en om in te spelen op acute vragen van de lokale besturen of anderen. Het Agentschap Binnenlands Bestuur coördineert het Platform radicalisering
Status actie Verantwoordelijke ministers	In uitvoering Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs Minister bevoegd voor Werk Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	BZ, OV, WSE, WVG, CJSM
Andere betrokkenen	Brussel: VGC; Federaal: FOD BiZa – Veiligheid en Preventie, FOD Justitie en OCAD (ad hoc); Lokaal: VVSG

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur Integratie Stedenbeleid Welzijn Onderwijs Werk Jeugd	Op 24/9/2014 was er op initiatief van het Agentschap Binnenlands Bestuur een eerste gezamenlijk overleg met de federale overheid, politie- en veiligheidsdiensten, de VGC en vertegenwoordigers uit de administraties van Welzijn, Werk, Onderwijs en Jeugd. Hierop werd door het OCAD toelichting gegeven bij het fenomeen van radicalisering en was er een eerste brainstorm rond noden en behoeften waarop Vlaanderen een antwoord zou kunnen bieden. Op deze vergadering werd ook een eerste aanzet gegeven om een Vlaams Platform radicalisering op te richten. Op 14/10/2014 en 3/12/2014 volgende nog twee overlegmomenten met enkel de Vlaamse administraties om de conceptnota die op 16 januari 2015 werd goedgekeurd, verder voor te bereiden. Het Vlaams Platform radicalisering in zijn huidige vorm is operationeel sinds januari 2015. Het platform bestaat uit afgevaardigden van de administraties van Welzijn, Werk, Jeugd, VDAB, Integratie en Inburgering, Stedenbeleid en Onderwijs die als aanspreekpunt radicalisering formeel door de respectievelijke administraties werden aangeduid, aangevuld met een ambtenaar van de VGC, de projectmedewerker radicalisering van de VVSG en een federaal ambtenaar van de FOD Binnenlandse Zaken, Dienst Veiligheid en Preventie. Sinds januari 2016 wordt ook een afgevaardigde van de FOD Justitie, Dienst voor het Strafrechtelijk Beleid, uitgenodigd voor de platformvergadering. Het platform kwam samen op 12/1/2015, 25/2/2015, 30/4/2015, 22/6/2015, 8/9/2015, 18/11/2015, 9/12/2015, 12/1/2016, 15/2/2016, 18/3/2016 en 12/4/2016 (volgende maandelijkse vergadering op 10/5/2016). Binnen het platform wordt informatie gedeeld en expertise uitgewisseld, de voortgang van het actieplan besproken, acties gecoördineerd, enzovoort.	Binnen de reguliere middelen

Actie 1.3	Binnen elk betrokken departement of agentschap zorgt een verbindingspersoon/aanspreekpunt voor interne informatiedeling en afstemming.
Korte inhoud actie	De ambtenaren die deelnemen aan het Platform zorgen voor interne informatiedeling en afstemming binnen de eigen structuren van het departement of agentschap dat ze vertegenwoordigen. Vragen die via het centraal aanspreekpunt binnen het Agentschap Binnenlands Bestuur terechtkomen, worden aan hen doorgegeven voor verdere opvolging.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs Minister bevoegd voor Werk Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	BZ, OV, WSE, WVG, CJSM
Andere betrokkenen	/

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur Integratie Stedenbeleid Welzijn Onderwijs Werk Jeugd	Binnen de afdeling Jeugd, het Departement OV, de VDAB, het Departement WSE, de afdeling Beleid Steden, Brussel en Vlaamse Rand, het Agentschap Integratie en Inburgering en het Departement WVG werd iemand aangewezen om het Vlaams Platform radicalisering op te volgen. Deze persoon communiceert ook intern en zorgt voor verdere afstemming. Binnen het beleidsdomein WVG zijn eveneens intern aanspreekpunten radicalisering aangeduid voor de verschillende agentschappen (Jongerenwelzijn, Kind en Gezin, VAPH, Zorg en Gezondheid) en afdelingen (Welzijn en Samenleving, Justitiehuisen, Beleidsontwikkeling). Zij vormen samen een interne werkgroep waaraan ook het centraal aanspreekpunt radicalisering soms deelneemt, zodat de uitwisseling en opvolging vlot verloopt van en naar het Vlaams Platform en de uitvoering van het actieplan wordt opgevolgd. Ook het Agentschap Integratie en Inburgering en de VDAB hebben een interne werkgroep opgericht.	Binnen de reguliere middelen

– De externe afstemming is gegarandeerd.

Actie 1.4	De informatie-uitwisseling met veiligheids-, inlichtingendiensten, politie en parket wordt afgestemd.
Korte inhoud actie	Verschillende maatregelen zijn reeds genomen om de informatie-uitwisseling met de veiligheids- en inlichtingendiensten (op federaal niveau) te verbeteren. Deze en mogelijke nieuwe maatregelen i.h.k.v. informatie-uitwisseling worden op elkaar afgestemd binnen het Platform en besproken op de Nationale Task Force. Op die manier creëren we wederzijdse transparantie over wie welke verantwoordelijkheden opneemt en verhogen we de efficiëntie. Lokale besturen worden hierbij betrokken.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs Minister bevoegd voor Werk Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	BZ, OV, WSE, WVG, CJSM
Andere betrokkenen	Federaal: FOD BiZa – Veiligheid en Preventie, FOD Justitie

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur (coördinatie)	- De regio's werden opgenomen binnen de nieuwe structuur van het Plan Radicalisme en werden betrokken bij de opmaak van het Plan Radicalisme. Het centraal aanspreekpunt radicalisering neemt deel aan de vergadering van de Nationale Task Force (NTF). De eerste vergadering van de NTF vond plaats op 15/10/2015. Het vergaderritme is maandelijks. Tijdens deze vergadering wordt informatie uitgewisseld met de inlichtingen- en veiligheidsdiensten en afspraken gemaakt op strategisch niveau. Daarnaast neemt Vlaanderen deel aan de werkgroep	Binnen de reguliere middelen

Preventie en de werkgroep Communicatie van het Plan R. Deze werkgroepen worden getrokken door Unit R van de FOD Binnenlandse Zaken.

- Aan de Vlaamse beleidsdomeinen werd door de NTF gevraagd om de informatienoden op te lijsten met betrekking tot de databank FTF. Binnenkort is er politiek/ambtelijk overleg met het OCAD om een afsprakenkader vast te leggen rond de doorstroom van informatie, eens de databank operationeel is, daar waar er nog geen afspraken of protocollen bestonden uit het verleden.
- De informatie-uitwisseling met de lokale besturen en met de lokale socio-preventieve actoren is geregeld in de omzendbrief betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van Foreign Terrorist Fighters afkomstig uit België van 21 augustus 2015. In deze omzendbrief wordt aan de burgemeester gevraagd om een 'Lokale Integrale Veiligheidscel' (LIVC) op te richten. Binnen dergelijke LIVC zou informatie uitgewisseld worden tussen veiligheidsdiensten en socio-preventieve actoren met het oog op een correcte inschatting van de dreiging en het voorzien van een gepaste opvolging.
 - o Om de lokale besturen te ondersteunen in het uitwerken van een lokaal beleid en het oprichten van de Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC) lanceerde de VVSG in december 2015 een handelingskader voor lokale besturen: "Handvatten voor een lokale aanpak van radicalisering": <http://www.vvsg.be/radicalisering>
 - o Er wordt een communicatie voorbereid naar de lokale socio-preventieve actoren om hen te informeren over de omzendbrief FTF van 21 augustus 2015 en de verwachtingen naar deelname aan een LIVC, en om hen te stimuleren om actief een rol op te nemen in de begeleiding van FTF.

Welzijn

De informatie-uitwisseling tussen de VSSE en de Afdeling Justitiehuisen werd op punt gezet. Deze worden geformaliseerd in een protocol. In afwachting van de opmaak van een protocol werd afgesproken om een praktisch afsprakenkader op te zetten om alvast informatie-uitwisseling mogelijk te maken en te stroomlijnen. Binnen de Afdeling Justitiehuisen werd een info-flux met VSSE uitgewerkt. Dit werd overgemaakt aan alle directeurs en trad in werking op 11/1/2016.

Onderwijs

Sinds 2007 bestaan er samenwerkingsafspraken tussen scholen en lokale politiezones in het kader van de federale omzendbrief PLP 41. Het doel van deze omzendbrief was onder andere het verbeteren van de samenwerking tussen scholen en politie in de aanpak van jeugdcriminaliteit en aanverwante fenomenen zoals spijbelen. Scholen en politie moeten samen werken aan een veilige schoolomgeving, en daartoe vraagt men de politie om één vast aanspreekpunt voor de scholen te voorzien en een overeenkomst af te sluiten met de scholen van haar grondgebied waarin de gemaakte afspraken worden vastgelegd. Ondanks het feit dat deze omzendbrief voor scholen geen afdwingbaar karakter heeft, hebben ook de scholen baat bij het maken van een overeenkomst met goede

afspraken en het aanduiden van één aanspreekpunt aangezien het de samenwerking alleen maar ten goede kan komen. Het zorgt er immers voor dat scholen en politie weten wat ze aan elkaar hebben en dat ze bij elkaar terecht kunnen met vragen en dus ook met vragen in het kader van radicalisering. Hoe deze samenwerking concreet vorm kan krijgen werd in een omzendbrief gegoten en heeft de titel “Krijtlijnen inzake de verhouding vast aanspreekpunt lokale politie – school in het kader van omzendbrief PLP 41 en de verhouding tussen school/CLB-Dienst voor de Veiligheid van de Staat” en werd gepubliceerd op 20/12/2013. Deze omzendbrief werd op regelmatige basis opnieuw onder de aandacht geplaatst van de scholen. Bovendien werden er binnen het kader van deze omzendbrief nieuwe overlegmomenten opgezet met Binnenlandse Zaken en de vaste commissie van de lokale politie om optimale afstemming te kunnen garanderen. Ondanks deze inspanningen, stellen we op basis van cijfers die we van de Vaste Commissie van de Lokale Politie ontvingen vast dat er in 1/3 van de Vlaamse politiezones en 1/2 van de Brusselse politiezones geen aanspreekpunt voor scholen aanwezig of bekend is. In navolging van de omzendbrief PLP 41 blijven we de lokale politie vragen hier werk van te maken.

Werk

Er werden recent afspraken gemaakt met de veiligheidsdiensten (VSSE) om het kader te bepalen waarin verder kan worden samengewerkt inzake informatie-uitwisseling.

2. We zorgen voor afstemming tussen de noden van lokale actoren en de subsidiërende overheid.

- Lokale besturen nemen hun regierol op.

Actie 2.1 We ondersteunen gemeenten met een radicaliseringsproblematiek in het opnemen van hun regierol.

Korte inhoud actie	Gemeenten nemen de regie op in het ordenen en afstemmen van het lokaal aanbod, inclusief het bijkomende aanbod dat voorzien wordt door de Vlaamse Overheid. Dit omvat minimum alle lokaal relevante acties ontwikkeld onder de actiedomeinen 2, 5, 7 en 8. Gemeenten die te kampen hebben met een acute problematiek van radicalisering, worden financieel ondersteund. Hiervoor baseren we ons op een objectieve analyse van de (potentiële) risico's en dreiging.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering
Beleidsdomeinen	BZ
Andere betrokkenen	Lokaal: getroffen steden en gemeenten

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur	Begin juli 2015 werd een projectoproep gelanceerd ter ondersteuning van lokale besturen in het kader van de preventie van radicalisering. De projectoproep was gericht naar steden en gemeenten die te kampen hebben met een acute problematiek van radicalisering. Dit wil zeggen dat de betreffende steden en gemeenten reeds geconfronteerd werden met vertrekkers, terugkeerders of kunnen aantonen dat ze op hun grondgebied te maken hebben met jongeren die (risico lopen te) worden aangetrokken tot (gewelddadige) radicalisering. Om vast te stellen welke steden en gemeenten in aanmerking komen, werd een objectieve analyse van de (potentiële) risico's en dreiging gevraagd. Steden en gemeenten moesten dit aantonen in hun aanvraag op basis van een omgevingsanalyse, verslagen van de gemeenteraad, bestaande plannen of initiatieven, verslagen van overleg omtrent het thema, enzovoort. Gemeenten die maar een beperkte problematiek hebben, konden ook een samenwerking aangaan met één of meerdere omliggende gemeenten. Er hebben 16 steden en gemeenten een projectaanvraag ingediend, samen goed voor 1.251.150 euro. Op basis van vooraf bepaalde criteria, werden de aanvragen beoordeeld door het Agentschap Binnenlands Bestuur. Er werd ook (niet-bindend) advies ingewonnen bij de VVSG. Op basis van deze procedure werd aan 9 steden en gemeenten bijkomende middelen toegekend om de regie in het kader van de preventie van radicalisering te versterken. Het betreft volgende steden en gemeenten: - Vilvoorde (85.000 euro); - Maaseik i.s.m. Dilsen-Stokkem (60.295,22 euro); - Aalst (61.400 euro); - Antwerpen (82.300 euro); - Gent (71.041 euro); - Zele (56.775 euro);	568.311,22 binnen de reguliere middelen

- Oostende (38.000 euro);
- Menen (58.500 euro);
- Mechelen (55.000 euro).

De projecten gingen van start op 1/3/2016 voor maximaal 1 jaar. Indien de begroting het toelaat zullen de projecten tot twee maal toe kunnen worden verlengd.

Binnenlands Bestuur Het Agentschap Binnenlands Bestuur werkt aan een themanummer van de Binnenband dat in juni naar alle lokale besturen zal worden verstuurd om hen te informeren en te inspireren. Het themanummer rond de preventie van radicalisering heeft aandacht voor het Vlaamse beleid, de werking van de lokale besturen, de werking van de LVC's, de projecten van Motief, de projecten identiteitsontwikkeling, Infolijn Islam, Netwerk islamexperten, de Opvoedingslijn en het aanbod van het Agentschap Integratie en inburgering rond diversiteit.

- In gemeenten met een radicaliseringsproblematiek versterken we de capaciteit van aanbodverstrekkers binnen welzijn, onderwijs en werk.

Actie 2.2 We faciliteren de toegang tot en versterken waar mogelijk de ondersteuningsprojecten in het onderwijs in gemeenten met een radicaliseringsproblematiek.

Korte inhoud actie De bestaande ondersteuningsprojecten in het onderwijs maken we toegankelijker en we versterken waar mogelijk het aanbod in gemeenten die te kampen hebben met een acute problematiek van radicalisering (dit kan bijvoorbeeld gaan over time-out-projecten, brugfiguren, ...).

Status actie In uitvoering

Verantwoordelijke Minister bevoegd voor Welzijn

ministers Minister bevoegd voor Onderwijs

Beleidsdomeinen OV (coördinatie), WVG

Andere betrokkenen Lokaal: getroffen steden en gemeenten

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Onderwijs	Vanaf 1/2/2016 tot 30/6/2016 ontvangt vzw Arktos middelen voor het project 'CONNECT'. Het project CONNECT heeft als doel om heel snel expertise in te zetten in die scholen in Vlaanderen en Brussel waar een concentratie van jongeren met extreem risicogedrag de draagkracht en de veerkracht van het leerkrachtenteam en de scholen te boven gaat. Elke vraag wordt besproken in samenwerking met de pedagogische begeleidingsdiensten, het Centrum voor Leerlingenbegeleiding, de onderwijsnetten, het Netwerk islamexperten en mogelijke andere partners. In totaal worden 15 scholen intensief ondersteund op deze manier.	100.000 euro Binnen de reguliere middelen
Onderwijs Welzijn	In uitvoering van de Codex Secundair Onderwijs, het decreet van 7 maart 2008 inzake bijzondere jeugdbijstand werd er op 18/12/2015 een besluit van de Vlaamse Regering goedgekeurd betreffende de subsidiëring van naadloze flexibele trajecten onderwijs – welzijn. Dit nieuwe systeem zorgt voor meer flexibilisering. De flexibilisering laat toe dat een traject volledig op maat van de jongere wordt uitgewerkt: flexibel in tijd, in of buiten de school, gericht op de	n.v.t.

ondersteuning van de jongere of een groep van jongeren of ter ondersteuning aan de onderwijsinstelling. Bovendien voorziet het nieuwe BVR (in artikel 8) de mogelijkheid dat er bijvoorbeeld bij een gewijzigde behoefte een bijkomende oproep kan gelanceerd worden.

Actie 2.3 **We zorgen voor een voldoende preventief welzijns- en jeugdhulpaanbod in gemeenten met een radicaliseringsproblematiek.**

Korte inhoud actie	Binnen het jeugdhulp- en welzijnsaanbod voor jongeren en jongvolwassenen wordt in afstemming met het actieplan jeugdhulp verkend waar accenten en versterking mogelijk zijn. Hierbij worden binnen de integrale jeugdhulp en naar jongvolwassenen gerichte acties uitgezet gericht op diversiteit, versterking en een andere aanpak zoals outreachende aanpak en ingezet via sociale media en online-hulpverlening.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Welzijn
Beleidsdomeinen	WVG
Andere betrokkenen	Lokaal: getroffen steden en gemeenten

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving stappen	Budget
Welzijn	De aanpak van radicalisering bij jongeren gebeurt via de reguliere werking van het jeugdhulpaanbod voor jongeren en jongvolwassenen, waarbij via vorming (zie acties onder punt 5) en overleg (zie actie 2.5) het huidig aanbod gestimuleerd en ondersteund wordt in het omgaan met radicalisering. Inzake preventie vervullen de Huizen van het Kind ook een functie, eerder als niet-probleem gebonden “front-office” waar alle gezinnen terecht kunnen, waaronder dus ook gezinnen met radicaliseringsproblematiek. Deze functie omvat samenwerking van de Huizen van het Kind in risicogebieden met actoren die specifiek aanbod organiseren (bv. oudergroepen voor gezinnen met radicaliserende jongeren) – in functie van afstemming en doorverwijzing. Verder nemen de Huizen van het Kind, naast bereiken van gezinnen, natuurlijk ook een belangrijke functie in op vlak van ondersteuning van gezinnen: onthaal en verheldering voor een variëteit aan vragen, werken aan sociale cohesie, cultuursensitief werken,... Deze basisondersteuning biedt een belangrijke schakel in preventiebeleid van radicalisering. In navolging van de resolutie is een inventaris van het bestaande aanbod in de getroffen gemeenten en steden in opmaak. Op 19/4/2016 ging, binnen de VVSG-werkgroep, een eerste overleg door met de radicaliseringsambtenaren rond het lokale aanbod. Binnen Kind en Gezin werd voor de regioteamleden een handreiking gemaakt en een dilemma-team opgestart waar medewerkers met hun vragen terecht kunnen, mocht er nood zijn aan bijkomend en multidisciplinair advies. Zo kan er beroep gedaan worden op expertise vanuit verschillende terreinen (psychosociaal, juridisch, personeelsbeleid, medisch).	Binnen de reguliere middelen
Onderwijs	Omdat veel kinderen en jongeren, maar ook ouders met heel wat vragen zaten of de recente gebeurtenissen in Brussel moeilijk een	

plaats konden geven, verdubbelden de CLB's hun capaciteit voor de CLB-ch@t. Op die manier konden leerlingen en ouders met vragen of nood aan een gesprek telkens tussen 17 en 20 uur chatten met een CLB-medewerker. Binnen de reguliere middelen

Actie 2.4 We investeren in trajecten naar werk.

Korte inhoud actie	In het kader van maatgerichte trajecten naar werk geven we extra aandacht aan radicaliserende jongeren (preventief) en voormalige Syriëstrijders (curatief). Daarvoor inspireren we ons op de ervaringen binnen de armoedetrajecten, binnen het 'Aan de bak'-programma van VDAB en binnen projecten rond POP-trajecten voor gedetineerden. We mikken zowel op het normale economische circuit als op de sociale economie en de lokale diensteneconomie.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Werk Minister bevoegd voor Sociale Economie
Beleidsdomeinen	WSE
Andere betrokkenen	Lokaal: getroffen steden en gemeenten, RESOC/SERR, diverse welzijnsorganisaties

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Werk	VDAB wil voorzien in een wendbare dienstverlening om zoveel mogelijk werkzoekenden aan een duurzame job te helpen en dit via samenwerking met partners. In de overweging om een dienst al dan niet in de markt te zetten vormen urgentie, specialisatie/expertise op het vlak van doelgroepen en capaciteit de voornaamste criteria. Er werden trajecten naar opleiding en werk opgestart voor door VDAB gekende 'foreign terrorist fighters' (FTF's). Er werd een samenwerkingsprotocol afgesloten met de stad Vilvoorde om inspanningen te leveren naar opleiding- en tewerkstellingstrajecten van kwetsbare groepen waaronder radicaliserende jongeren.	Binnen de reguliere middelen

– We faciliteren overleg tussen lokale actoren en de subsidiërende overheid.

Actie 2.5 We garanderen structureel overleg met lokale partners.

Korte inhoud actie	Door op lokaal niveau ambtenaren en organisaties samen te brengen leren ze elkaar en het bestaande aanbod kennen, worden noden afgestemd en kunnen efficiënte werkafspraken worden gemaakt. Dit verhoogt de toegankelijkheid van het aanbod.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs Minister bevoegd voor Werk Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	OV, WVG, CJSM, WSE (VDAB), BZ (AII)
Andere betrokkenen	Lokaal: VVSG, betrokken actoren vanuit steden en gemeenten

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Jeugd	Via een specifiek sectoroverleg houdt de afdeling Jeugd vinger aan de pols bij koepelorganisaties en hun lokale werkingen. Concrete noden en vragen worden meegenomen naar het Vlaams Platform radicalisering.	Binnen de reguliere middelen
Welzijn	Om wederzijds informatie (aanbod) uit te wisselen en afspraken naar verdere samenwerking te maken is in 2014 en 2015 gestart met lokale overlegvergaderingen tussen de actoren uit de hulpverlening en de lokale deradicaliseringambtenaren. Dat is effectief doorgegaan met Antwerpen, Mechelen, Vilvoorde, Maaseik, Gent, Kortrijk, Menen, Genk en Houthalen-Helchteren. Voor de gemeenten in de regio Brussel wordt er nog contact genomen met de coördinerende instantie op gewestelijk niveau (in overleg en samenwerking met de VGC). Door het toenemend aantal gemeenten/steden waar een lokale ambtenaar wordt aangesteld om radicalisering aan te pakken, verloopt het overleg nu via de werkgroep van VVSG waar deze ambtenaren samenkomen.	Binnen de reguliere middelen
	Het Agentschap Jongerenwelzijn financiert het project "Preventie van radicalisering" waarmee Cocon-Vilvoorde het netwerk van bestaande (jeugd)hulpverlening zichtbaar maakt en voorstellen formuleert om knelpunten weg te werken, in een gecoördineerd overleg met lokale partners en de gemeente. Dit pilootproject is de basis om ook in andere gemeenten de afstemming tussen hulpverlening en lokale besturen (en hun regiefunctie) uit te werken als 'good practice' (zie ook actie 10.2)	Budget 106.200 euro
Integratie	Vanuit het reguliere aanbod van het Agentschap Integratie en Inburgering wordt op vraag en in afstemming met partners de preventie van radicaliseringsprocessen op de agenda gezet van het overleg met de lokale integratiediensten, worden er op vraag netwerken tussen lokale besturen opgestart en wordt er intervisie georganiseerd voor professionals	Binnen de reguliere middelen
Werk	Via structureel overleg met alle betrokken partijen zullen de lokale behoeften en verwachtingen van de diverse klantengroepen zo getrouw mogelijk in kaart worden gebracht. In alle provincies zijn er samenwerkingsovereenkomsten met de voornaamste (centrum)steden en OCMW's. Samenwerking met steden en OCMW gaan vaak hand in hand.	
Onderwijs	Er werd door het aanspreekpunt radicalisering en de coördinator van het Netwerk islamexperten in overleg gegaan met VVSG en de lokale radicaliseringsambtenaren met het oog op elkaar te leren kennen, info-uitwisseling en afstemming. Sinds het overleg is er op regelmatige basis afstemming met verschillende individuele radicaliseringsambtenaren en worden scholen/CLB's naar de juiste lokale ambtenaren doorverwezen. Specifiek voor de Brusselse Rand werd er op 2/3/2016 een toelichting gegeven met stand van zaken op de Task Force Brusselse rand rond radicalisering.	Binnen de reguliere middelen

3. We versterken bovenlokale expertiseontwikkeling en ontsluiten goede praktijken ter ondersteuning van het lokaal beleid inzake preventie van radicalisering.

Actie 3.1 VVSG staat in voor expertiseontwikkeling en kennisdeling inzake lokale aanpak van radicalisering.

Korte inhoud actie Via een projectsubsidie aan de VVSG wordt een voltijdse medewerker in dienst genomen. Deze persoon staat in voor kennisverzameling, expertiseontwikkeling en kennisdeling rond lokale aanpak van radicalisering onder meer door middel van:

- organisatie van intervisie;
- organisatie van studiedagen;
- documenteren en ontsluiten van goede praktijken (draaiboek);
- aanspreekpunt te bieden voor lokale besturen met vragen.

Status actie In uitvoering

Verantwoordelijke ministers Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid

Beleidsdomeinen BZ

Andere betrokkenen Lokaal: VVSG

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving stappen	Budget
Binnenlands Bestuur Stedenbeleid	Bij de start van het VVSG project in januari 2015 “ter ondersteuning van de lokale preventie van radicalisering” werd een voltijds projectmedewerker aangesteld. Het project werd in 2016 met een jaar verlengd, met het oog op ondersteuning van bijkomende gemeenten die middelen hebben ontvangen op basis van de projectoproep. Volgende zaken werden reeds uitgevoerd: – Er werd een helpdeskfunctie uitgewerkt (radicalisering@VVSG.be of telefonisch). – Er werd een webpagina gecreëerd (www.vvsg.be/radicalisering) om informatie te bundelen over beleidsontwikkelingen, activiteiten, links en publicaties. – Er werd overleg gepleegd met de pilootsteden en een online bevraging uitgevoerd bij alle Vlaamse burgemeesters (119 respondenten) om te peilen naar de situatie en de noden in de Vlaamse gemeenten. Op basis van de resultaten werd de verdere projectinvulling bepaald. – Een eerste infosessie werd georganiseerd op 23/3/2015 met 80 deelnemers om informatie te geven over wat radicalisering is, en wat het huidige bovenlokale beleid inhoudt. – Op 26/5/2015 werd een grote studiedag georganiseerd in Mechelen over de lokale preventieve aanpak van radicalisering met 21 praktijkgerichte workshops en 280 deelnemers. – Er werd een werkgroep opgericht met de getroffen gemeenten om intervisie, uitwisseling en expertise te bevorderen. De werkgroep komt elke twee maanden samen en wordt, net zoals de andere acties binnen dit project, ondersteund door de expertise van VVSG medewerkers van verschillende beleidsthema's (integratie- en inburgeringsbeleid, lokale politie, OCMW-wetgeving, welzijn & vrije tijd). Het aanspreekpunt van het Vlaamse Agentschap Binnenlands Bestuur (ABB) neemt ook	114.000 in 2015 114.000 in 2016 binnen de reguliere middelen

deel aan deze vergaderingen om de lokale besturen rechtstreeks in te lichten over vorderingen op Vlaams niveau en signalen van onderuit mee te nemen. Afhankelijk van de agenda worden ook aanspreekpunten van andere beleidsdomeinen uitgenodigd (bv. toelichting Netwerk islamexperten, toelichting aanbod welzijn). Deze werkgroep bereikt 20 verschillende steden en gemeenten.

- Verder is de VVSG lokaal aanwezig om ondersteuning te bieden met onder andere presentaties en toelichtingen in verschillende gemeenten, en deelname aan lokaal overleg. Momenteel hebben er reeds in een 15-tal steden en gemeenten bezoeken plaatsgevonden, waarbij sommige van deze steden en gemeenten meer dan eens werden bezocht in het kader van de uitbouw van het lokale beleid ter zake.
- Als belangenbehartiger neemt de VVSG deel aan federale coördinatievergaderingen, het Belgisch Forum voor Preventie en Veiligheid, en het Vlaamse Platform Radicalisering.
- Doorheen het projectjaar werd gecommuniceerd via nieuwsberichten (o.a. VVSG-week), mailings, de VVSG-website & sociale media.
- In december 2015 werd het handelingskader voor lokale besturen gelanceerd getiteld: “Handvatten voor een lokale aanpak van radicalisering” (zie ook actie 1.4).
- Sinds de publicatie van dit handelingskader biedt de VVSG ook vormingen aan die specifiek ingaan op het fenomeen radicalisering en de lokale aanpak van radicalisering. Het aanbod van de VVSG is in de eerste plaats vraag gestuurd. De ondersteunende rol van de VVSG omtrent het thema radicalisering wordt maximaal bekend gemaakt zodat lokale besturen weten waar ze terecht kunnen indien er vragen of noden opduiken.
- De nog niet gecontacteerde steden en gemeenten van de 40 Vlaamse steden en gemeenten die geconfronteerd worden met FTF, werden telefonisch of per mail proactief gecontacteerd door VVSG. Het betrof 17 (waarvan 14 met 1 vertrekkers) van de 40 Vlaamse steden en gemeenten die momenteel geconfronteerd worden met FTF. De VVSG stelde hen in kennis van hun ondersteunende rol en bezorgde hen een exemplaar van de ‘Handvatten voor een lokale aanpak van radicalisering’. Hierbij werd ook telkens aangegeven dat de VVSG steeds bereid is tot een plaatsbezoek in functie van een lokale aanpak.
- Op 10/12/2015 werd een extra overleg georganiseerd met 20 deelnemers van de VVSG werkgroep radicalisering om het Netwerk islamexperten toe te lichten.
- Op 14/12/2015 organiseerde VVSG een vorming door de Nederlandse politiecommissaris en jihadisme expert Najib Tuzani die een verdiepingslezing in de achtergronden van het Jihadisme gaf.
- In het tweede projectjaar zal een online database van lokale praktijkvoorbeelden worden opgesteld.

Bij de helpdesk kwamen onder meer de volgende vragen terecht:

Algemene vragen:

- o Wat is radicalisering?

- o Wat is de rol van de gemeente? Wat mag en wat moet?
- o Wat is OCAD en wat betekent een verhoogd dreigingsniveau?

Vragen met betrekking tot informatie-uitwisseling en beroepsgeheim:

- o Welke info mogen we vragen/krijgen van eerstelijnsverleners?
- o Welke info mag de lokale politie aan ons vragen?
- o Welke info moeten we doorgeven aan de lokale politie?

Vragen met betrekking tot het opstellen van beleidsplannen:

- o Is dit volledig? (bedenkingen en input leveren)
- o Hoe kunnen we dit omzetten in de praktijk?

Vragen met betrekking tot informatie en voorbeelden uit andere gemeenten:

- o Wat zijn beleidsplannen uit andere gemeenten?
- o Worden dergelijke initiatieven of acties ook genomen in andere gemeenten?
- o Wat doen Brusselse gemeenten?

Vragen in verband met vormingsaanbod en doorverwijzingen:

- o Op welk vormingsaanbod kunnen we beroep doen?
- o Welke experts kunnen we contacteren voor identiteitsontwikkeling, onderwijs, opvoedingsondersteuning, etc.?

Vragen in verband met bovenlokaal beleid:

- o Wat is de stand van zaken binnen onderwijs?
- o Hoe zit het met projectsubsidie van Vlaanderen?
- o Op basis van welke criteria gaat de federale overheid gemeenten subsidiëren?
- o Wat betekent de federale omzendbrief van 21 augustus 2015?

Technische vragen/ondersteuning:

- o Kunnen jullie een presentatie komen geven over?
- o Deelname aan lokaal overleg over (anonieme) casussen
- o Er zijn juridische voorwaarden opgelegd aan een terugkeerder in onze gemeente, wat doen we hiermee?

Vragen over polarisering:

- o We voelen een groeiende polarisering in onze gemeente, wat kunnen we hiertegen doen?

De VVSG kan in de meeste gevallen zelf antwoorden of gericht doorverwijzen. Bij lacunes ontwikkelen ze zelf een aanbod door bijvoorbeeld een bepaald thema op te nemen in de werkgroep intervisie en een spreker uit te nodigen. De ontwikkeling en verspreiding van de 'Handvatten voor een lokale aanpak van radicalisering', heeft gezorgd voor een daling van zeer algemene vragen.

4. We stimuleren onderzoek naar motieven en verklaringen voor radicalisering.

Actie 4.1 We brengen sectorspecifiek onderzoek inzake radicalisering in kaart en stimuleren interdisciplinaire uitwisseling.

Korte inhoud actie Elk betrokken beleidsdomein monitort het sectorspecifiek onderzoek inzake radicalisering en koppelt hierover terug binnen het Platform radicalisering. Hierbij wordt ook gekeken naar federaal of Europees onderzoek. Indien er nood is aan nieuwe onderzoeksinitiatieven worden die in afstemming met de verschillende beleidsdomeinen op het Platform radicalisering besproken. Daarnaast brengen we onderzoekers vanuit verschillende disciplines bij elkaar om ervaringen uit te wisselen.

Status actie In uitvoering

Verantwoordelijke ministers Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering

Minister bevoegd voor Welzijn

Minister bevoegd voor Onderwijs

Minister bevoegd voor Werk

Minister bevoegd voor Jeugd

Beleidsdomeinen BZ (coördinatie), OV, WSE, WVG, CJSB

Andere betrokkenen Lokaal: VVSG

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Welzijn	– Voor het beleidsdomein WVG is er een verzameling gemaakt van onderzoeksrapporten over “gewelddadig extremisme in een penitentiaire context”, door het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk samen met experts van de UGent. Deze rapporten werden bezorgd aan de leden van de Gemengde Commissie hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. – Er was expertisedeling tussen partners binnen de hulp- en dienstverlening aan gedetineerden en o.a. prof. Lieven Pauwels van UGent over het deradicaliseringsbeleid. – De bijdrage vanuit het team Kennis van het Departement WVG bestaat in het op korte termijn ontsluiten van wetenschappelijke inzichten alsook evaluatieve informatie - in de mate dat deze voorhanden is- omtrent een aantal subthema's gelieerd aan de welzijnsbevoegdheid. Deze (beperkte) literatuurstudie zal worden aangevuld met de opmaak van een overzichtslijst van academische experts met betrekking tot dit thema verbonden aan universitaire centra in België.	Binnen de reguliere middelen
Binnenlands Bestuur	– Het onderzoek dat de stad Antwerpen liet uitvoeren met financiële ondersteuning van minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, werd afgerond en het onderzoeksrapport werd opgeleverd.	
Integratie	– Bij het Agentschap Integratie en Inburgering loopt het onderzoeksproject ‘Positieve identiteitsontwikkeling van jongeren met een migratieachtergrond ondersteunen’. De input uit dit onderzoek, samen met de aanwezige expertise over identiteitsontwikkeling, zal uitmonden in een plan van aanpak in het werken rond identiteitsvorming.	

Binnenlands Bestuur	Het centraal aanspreekpunt radicalisering nam ook deel aan een expertenwerkgroep ter ondersteuning van een onderzoeksvoorstel 'radicalisering' in het kader van langdurig strategisch basisonderzoek (SBO). Het onderzoeksvoorstel werd uiteindelijk niet weerhouden door IWT. Hetzelfde consortium werkt ondertussen opnieuw een SBO-voorstel rond radicalisering uit. Dit werd op de vergadering van 12/4/2016 van het Vlaams Platform Radicalisering besproken en opmerkingen werden overgemaakt door het centraal aanspreekpunt aan de initiatiefnemers op een stakeholderoverleg van 20/4/2016.
Binnenlands Bestuur	Een onderzoekster van het Vredesinstituut van het Vlaams Parlement werd uitgenodigd op de vergadering van 12/1/2016 van het Vlaams Platform Radicalisering om het bestaande onderzoek rond radicalisering toe te lichten en om toekomstig onderzoek af te stemmen op de onderzoeksnoden van de beleidsdomeinen vertegenwoordigd in het Vlaams Platform Radicalisering.
Binnenlands Bestuur Integratie Stedenbeleid Welzijn Onderwijs Werk Jeugd	Het Radicalisation Awareness Network stelt informatie en goede praktijken ter beschikking via hun website en hun nieuwsbrief, die door de leden van het Vlaams Platform Radicalisering wordt opgevolgd. Om de RAN-werking nog beter te kunnen ondersteunen werd op 1/10/2015 het RAN Center of Excellence opgericht door de Europese Commissie. De 9 werkgroepen kregen nieuwe co-voorzitters. De co-voorzitter van de werkgroep 'Education' is de referentiepersoon radicalisering van het GO! en de co-voorzitter van de werkgroep 'Local' is de radicaliseringsambtenaar van Vilvoorde.

5. We optimaliseren de ondersteuning van eerstelijns werkers (hulpverleners, leerkrachten, jeugdwerkers, VDAB-consulenten, imams,...) met betrekking tot het verwerven van kennis en vaardigheden, door vorming, expertiseontwikkeling en ontsluiting van goede praktijken.

- We versterken de vorming van eerstelijns werkers m.b.t. radicalisering

Actie 5.1	Via een projectsubsidie aan vzw Motief ondersteunen we eerstelijns werkers in het omgaan met radicalisering bij jongeren.
Korte inhoud actie	Vzw Motief biedt een vierdaags vormingspakket op maat aan voor leerkrachten, jeugdwerkers en welzijnswerkers rond identiteitsontwikkeling bij moslimjongeren. Meer specifiek wil vzw Motief met deze vorming de handelingsruimte van eerstelijns werkers verruimen door het inzicht te vergroten in de levensbeschouwelijke identiteitsontwikkeling van jongeren, door het leren detecteren van en inspelen op signalen van radicalisering bij jongeren en door het uitbouwen van een emancipatorische aanpak die jongeren uitdaagt tot zelfontplooiing en kritisch burgerschap.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Stedenbeleid
Beleidsdomeinen	BZ
Andere betrokkenen	Lokaal: Antwerpen, Mechelen, Vilvoorde, Maaseik, Kortrijk, Brussel: VGC, vzw Motief

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur Stedenbeleid	Motief vzw organiseerde in Mechelen, Vilvoorde, Maaseik, Kortrijk, en Antwerpen, in samenwerking met de stad, een vierdaagse vorming rond radicalisering en identiteitsontwikkeling bij moslimjongeren. In Brussel werd hiervoor samengewerkt met de VGC. – Vilvoorde: 24 deelnemers (onderwijs, jeugdwelzijnswerk) – Kortrijk: 29 deelnemers (onderwijs, jeugdwerk, jeugdwelzijnswerk, moskee, overheid, politie) – Brussel: 16 deelnemers (jeugdwerk, jeugdwelzijnswerk) – Maaseik: 12 deelnemers (onderwijs, jeugdwerk) – Mechelen: 15 deelnemers (onderwijs, overheid) – Antwerpen: 19 deelnemers (onderwijs, overheid) Tijdens de vierdaagse vorming kwamen volgende aspecten aan bod: – Inzicht in maatschappelijke context van radicaliseringsvraagstuk en de plaats van religie in de samenleving; – Bewust worden van de betekenis van eigen levensbeschouwelijke normen en waarden (religieus en niet religieus); – Kritische reflectie omtrent opstelling t.a.v. andere levensbeschouwelijke overtuigingen; – Onderscheid kritisch burgerschap - gewelddadig radicalisme; – Inzicht in identiteitsontwikkeling van jongeren en specifiek moslimjongeren; – Inzicht in radicaliseringsprocessen bij jongeren; – Inzicht in en oefenen met actief pluralistische houding; – Pedagogisch verantwoord optreden; – Structurele inbedding –geproblematiseerd tot op organisatieniveau;	40.000 binnen de reguliere middelen

- Cases leren analyseren;
- Methodische handvaten.

Actie 5.2 We zetten de ontwikkelde expertise van vzw Motief ruimer in d.m.v. train-the-trainer-programma's.

Korte inhoud actie	Het pilootproject van vzw Motief is beperkt tot 30 eerstelijns werkers in 6 steden. Om de ontwikkelde expertise ruimer in te zetten, organiseren de betrokken beleidsdomeinen train-the-trainer-programma's om zo bijkomende eerstelijns werkers de nodige vorming te kunnen geven.
Status actie	In ontwikkeling
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs Minister bevoegd voor Werk Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	BZ (coördinatie), OV, WVG, CJSN
Andere betrokkenen	vzw Motief

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving stappen	Budget
Binnenlands Bestuur	Vzw Motief ontwikkelt op basis van de opgedane expertise het voorbije jaar, en in samenwerking met andere partners wiens expertise een aanvulling kan zijn op de expertise van Motief vzw, een train-the-trainer basisopleiding. Vormingswerkers uit verschillende sectoren zullen deze train-the-trainer bij Motief kunnen volgen zodat de training daarna verder kan worden ingezet voor de vorming van eerstelijns werkers binnen de verschillende sectoren. De ontwikkeling van de train-the-trainer wordt opgevolgd door een stuurgroep met vertegenwoordigers uit de verschillende sectoren (Uit De Marge, Agentschap Integratie en Inburgering, VDAB, Steunpunt Algemeen Welzijnswerk, onderwijskoepels, ABB) en lokale deradicaliseringsambtenaren. De eerste 6-daagse train-the-trainersessie vindt eind mei plaats. De tweede in het najaar. In totaal zullen 30 vormingsmedewerkers uit verschillende sectoren (jeugdwerk, onderwijs, CLB, welzijnswerk, jongerenwelzijn, VDAB, integratie) worden opgeleid. Daarnaast zal ook een handboek en draaiboek worden ontwikkeld dat na afloop van de train-the-trainer vrij ter beschikking wordt gesteld en verder verspreid kan worden.	99.500 euro Binnen de reguliere middelen

Actie 5.3	We organiseren vormingsinitiatieven voor eerstelijns werkers in samenwerking met de sectorale steunpunten en koepels met aandacht voor intersectorale uitwisseling.
Korte inhoud actie	We organiseren verschillende vormingsdagen voor eerstelijns werkers (leerkrachten, hulpverleners, jongerenwerkers, VDAB-consulenten, integratie- en inburgeringsmedewerkers,...) en imams. Elk beleidsdomein werkt hiervoor samen met de sectorale steunpunten en koepels. De aanpak en inhoud wordt via het Platform radicalisering afgestemd.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs Minister bevoegd voor Werk Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	BZ (coördinatie), OV, WSE, WVG, CJSM
Andere betrokkenen	koepels en steunpunten van de verschillende sectoren

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur	Het centraal aanspreekpunt nam deel aan een driedaagse testing van de ISDEP-training en aan een train-the-trainer van RadarAdvies. Het materiaal werd gedeeld binnen het Vlaams Platform Radicalisering en met Motief vzw.	n.v.t.
Welzijn	- Op 21/4/2015 organiseerde EXPOO een kennisupdate over radicalisering voor professionals werkzaam in opvoedings- en gezinsondersteunende initiatieven. Tijdens deze kennisupdate werd het dossier radicalisering voorgesteld. Daarnaast leverden OTA Vlaams-Brabant & Brussel, Fouad Gandoul en Francine Dal een bijdrage. De Kind en Gezin Academie zorgde voor een audiovisuele opname van dit event. Je kan daardoor de bijdragen van twee sprekers online herbekijken. Op 30/11/2015 organiseerde EXPOO een studiedag rond opvoeding, waarop ook aandacht ging naar radicalisering. - Er werd een overeenkomst afgesloten met OTA Vlaams-Brabant en Brussel voor het organiseren van een gericht vormingsaanbod rond radicalisering en interculturalisering. Hiervoor ontvangen ze een eenmalige projectsubsidie. De overeenkomst is ingegaan op 1/11/2015 en loopt tot 31/12/2016. Er wordt zowel een open vormingspakket aangeboden (gericht op het vergaren van kennis en het kunnen hanteren van concrete handvatten) als een aanbod op maat van organisaties met specifieke vragen. Dit vormingspakket wordt aangeboden aan de verschillende actoren uit de integrale jeugdhulp. - Er werd een overeenkomst afgesloten met De Touter vzw voor het organiseren van een vormingsaanbod rond radicalisering en interculturalisering, gericht op het ontwikkelen van een organisatiestructuur en –beleid zodat voorzieningen preventiever, gericht en kwalitatiever kunnen omgaan met een eventuele radicaliseringsproblematiek. Concreet zijn volgende vormingen doorgegaan of binnenkort gepland:	Binnen de reguliere middelen 75.000 euro binnen de reguliere middelen 75.000 euro binnen de reguliere middelen

- Kick-off van het vormingsaanbod radicalisering op 03/03/16 (samen met De Touter)
- Open vormingsaanbod voor hulpverleners
 - Brussel : 21/04/16 en 22/04/16
 - Antwerpen : 28/04/16 en 29/04/16
 - Gent : 02/06/16 en 03/06/16
 - Leuven : 15/06/16 en 17/06/16
- Vorming op maat:
 - vorming Expoo: 21/04/15
 - vorming referentieconsulenten: 13/10/15
 - vorming PPO Overijse: 19/10/15
 - vorming voor referentie justitieassistenten: 2/02/16 en 23/02/16:
 - vorming Opvoedingslijn: 3/02/16 en 25/05/16
 - G.I. Everberg: 4/02/16, 18/02/16, 10/03/16, 17/03/16, en 22/03/16
 - OSD Oost-Vlaanderen: 2/03/16:
 - CAW Vilvoorde – Tervuren: 22/02/16:
 - G.I. De Hutten & De Markten: 3/5/2016 en 25/05/16
 - Gambas/Alba: 10/5/2016
 - Vorming CGG (workshop): 12/05/16
 - CAW Brussel: 13/05/16
 - Steunpunt Algemeen Welzijnswerk: 19/05/16
 - CAW Antwerpen: 21/6/2016
 - CAW Limburg: datum nog te bepalen
 - MFC Combo: datum nog te bepalen
- Vorming op maat organisaties
 - Momenteel zijn er, behalve de open vormingsmomenten, concrete vormingstrajecten in opstart voor 8 organisaties. Deze trajecten worden in samenspraak met De Touter vormgegeven.
- De Touter zorgt ook voor de opmaak van een nieuwe versie van 'kleurrijke maatzorg', handboek met info rond het opstarten van een multicultureel organisatiebeleid (voorzien voor de tweede helft 2016)
- Er werd een workshop uitgewerkt over de toepassing van de aanpak van sektes of totalitaire ideologieën voor de deradicaliseringsaanpak. Met de workshop wordt ingegaan op de gemeenschappelijke kenmerken op het vlak van kwetsbaarheidsfactoren, recrutering en indoctrinatie. Ook de expertise in het ondersteunen van ouders en naasten komt aan bod. De workshop wordt georganiseerd op 9/06/16, in samenwerking met SAS vzw en IACSSO. Ook in het open vormingsaanbod van het OTA is deze (iets verkorte) workshop in hun tweedaags programma opgenomen (in Brussel, Antwerpen, Gent en Leuven (periode april – juni 2016).

Onderwijs

- Op initiatief van het GO! gaf onderwijsinspecteur levensbeschouwelijke vakken Ahmed Azzouz, in juni 2014, samen met Peter Adriaenssens een vorming in Vilvoorde voor zowel leerkrachten als voor directeurs, met als thema: "Grenzen van idealisme". Het thema radicalisering werd benaderd vanuit de psychologie, geschiedenis, politiek en religie.

- Het provinciaal onderwijs Vlaanderen organiseerde op 25/9/2015 een vorming met als titel “Radicalisering en Diversiteit, een uitdaging voor onderwijs”.
- Het GO! biedt een nascholing aan met “informatie over religieuze, pedagogische, historisch-politieke en psychologische aspecten van radicalisme en extremisme bij adolescenten, gebracht door toonaangevende stemmen uit het maatschappelijk debat. Met praktische voorbeelden en methodieken om constructieve acties om op school te ondernemen.” Het betreft een traject van 6 sessies van telkens een halve dag, die apart gevolgd konden worden in najaar 2015 en herhaald werden in het voorjaar van 2016.
- Op 14/4/2016 organiseerde het Departement OV samen met Vleva een studiedag ‘Onderwijsprioriteiten Nederlands EU-voorzitterschap: radicalisering in de kijker’.
- De referentiepersoon radicalisering van het GO! werd co-voorzitter van de RAN-werkgroep ‘Education’ en organiseerde samen met het RAN binnen dit kader op 19 en 20 april 2016 een tweedaags congres in Antwerpen.
- Het Departement OV, Canon cultuurcel en de Media & Learning Foundation organiseerden op 7-10 maart een Media & learning conferentie met radicalisering als belangrijkste invalshoek.
- Het Kenniscentrum Mediawijsheid ontsluit in 2016 kennis en werkvormen voor het onderwijs in het kader van gewelddadige radicalisering gericht op burgerschap. Daarvoor zal het Kenniscentrum een dossier over ‘Omgaan met Radicalisering en Media in de klas’ lanceren op het kennisplatform Mediawijs.be.
- Met ondersteuning van het Departement OV organiseert mediawijs op 3/5/2016 een studiemoment “(de)radicaliserende media”, specifiek gericht op onderwijs. Het gaat vooral over effecten van radicale en extremistische boodschappen, de mogelijke reacties erop en het gebruik van alternatieve media.
- Op 17/5/2016 organiseren de departementen OV en WVG samen een gemeenschappelijke studiedag voor leerkrachten, CLB-medewerkers en welzijnswerkers met als titel: Handvatten voor de preventie en aanpak van radicalisering binnen onderwijs en welzijnswerk.

Jeugd

- Er zijn verschillende voorbeelden waarop de jeugdwerksector en zijn koepelorganisaties zelf het initiatief nemen om aan uitwisseling en vorming te doen. Zo heeft Uit de Marge op 5/2/2015 een studiedag georganiseerd in samenwerking met Motief vzw en Samenlevingsopbouw die draaide rond ‘Impact van het radicaliseringsdebat op jongeren’. VVSG heeft op 26/5/2015 in samenwerking met de stad Mechelen een studiedag georganiseerd: ‘een integrale kijk op radicalisering: lokale antwoorden op een globale uitdaging’, waar verschillende workshops specifiek inzoomden op de mogelijke aanpak en methodieken voor jeugdwerk. VVJ zorgde voor een vormingsmoment waarop Arktos vzw de vorming ‘Bounce along’ heeft aangeboden aan jeugddienstmedewerkers uit de centrumsteden. Arktos vzw heeft drie verschillende vormingen ontwikkeld waar ook jeugdwerkers beroep op kunnen doen,

specifiek om de weerbaarheid van jongeren te versterken. Op 16/10/2015 organiseerden Politeia en Arktos vzw een studiedag 'Witte zwanen zwarte zwanen, Inclusie en participatie als dam tegen radicalisering?!' waar besproken werd of mogelijke omgevingsfactoren een voedingsbodem zijn voor radicalisering en hoe inclusie en participatieve initiatieven hier kunnen op inspelen.

Integratie

- Op de studiedag van Arktos vzw en van de VVSG begeleidde het All ook een workshop rond identiteitsontplooiing bij jongeren, als ook voor vzw Jong.
- Het Agentschap Integratie en Inburgering maakte een nota met info over radicalisering en het breed aanbod aan ondersteuning voor lokale besturen, diensten en voorzieningen voor de eigen (eerstelijns)werkers. Deze info wordt meegenomen bij de dagelijkse contacten en vragen van lokale besturen, diensten en voorzieningen. Er worden infosessies, intervisie en vormingen gepland (op maat) voor de (eerstelijns)medewerkers van het Agentschap Integratie en Inburgering.
- Het Agentschap Integratie en Inburgering biedt vormingen, intervisie, uitbouw netwerken, ... aan rond diversiteit (zie ook actie 5.5)
- Het Agentschap Integratie en Inburgering ging de afgelopen maanden in op meerdere vragen tot samenwerking en intersectorale uitwisseling (Uit de marge, GO!, Arktos vzw, VVSG, ...)

Werk

VDAB heeft zich toegelegd op de verdere informatievervalschafting van VDAB-consulenten inzake het herkennen van signalen van radicalisering en het omgaan hiermee. Hiertoe werden informatiesessies georganiseerd speciaal bedoeld voor de gevangenisconsulenten alsook voor de consulenten werkzaam in de provincie Vlaams-Brabant. Er werd hiervoor samengewerkt met de radicaliseringsambtenaar van Vilvoorde. De komende maanden worden gelijkaardige initiatieven genomen in de andere provincies. Samenwerking in het kader van de LVC komt hier eveneens aan bod.

- We ontsluiten aanwezige expertise en verspreiden goede praktijken.

Actie 5.4	De sectorale steunpunten en koepels brengen goede praktijken, methodieken, materialen in kaart en ontsluiten ze.
Korte inhoud actie	De ondersteuningsstructuren binnen de verschillende sectoren zorgen voor expertiseontwikkeling en ontsluiting van goede praktijken, methodieken en materialen, waarbij ook gekeken wordt naar goede praktijken uit het buitenland. Hierbij is ook aandacht voor intersectorale uitwisseling. Bestaande toolboxes en expertisenetwerken voor diversiteit en cultuurgevoelig werken ontwikkelen een focus op radicalisering.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs Minister bevoegd voor Werk Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	BZ (All), OV, WSE, WVG, CJSM
Andere betrokkenen	koepels en steunpunten van de verschillende sectoren

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Welzijn	– EXPOO (Kind en Gezin) biedt via haar website http://www.expoo.be/radicalisering heel wat ondersteunend materiaal aan. – Op de site www.kennisplein.be kan expertise en informatie gepost worden i.v.m. radicalisering en diversiteit, met extra aandacht voor het invullen van kenniskaarten (hoe beroep doen op beschikbare expertise), en het organiseren van kenniskringen (samenkomsten, intervisie). Ook het concrete vormingsaanbod wordt op de site aangekondigd. – Het Agentschap Jongerenwelzijn en alle organisaties binnen de Bijzondere Jeugdzorg brachten het specifiek aanbod gericht op radicalisering in kaart. Ook de koepels waren hierbij betrokken. Het doel is om goede praktijken in kaart te brengen en te delen. Dit heeft geleid tot de opstart van de projecten, en het oprichten van een gezamenlijke stuurgroep.	Binnen de reguliere middelen
Onderwijs	– Het GO! ontwikkelde een visietekst omtrent Radicalisering die werd goedgekeurd in juli 2015: http://pro.g-o.be/over-go/actuele-themas/preventie-radicalisering. Zij maakten recent ook een actieplan op. – Katholiek onderwijs Vlaanderen publiceerde eveneens een visietekst in januari 2016 die aanzet tot een beleid rond anti-radicalisering met focus op preventie. Daaraan werd vervolgens in maart 2016 een Ronde van Vlaanderen gekoppeld met als thema 'Radicalisering insluiten'. Daarvoor konden directies, pedagogisch begeleiders, middenkaders, etc. inschrijven. Deze ronde was informatief maar ook ondersteunend en nodigde uit tot preventie. – Ook OVSG stelde een visietekst "preventief werken rond radicalisering" op en voorziet in vorming van de eigen	

	pedagogisch begeleiders en ankers in de scholen onder meer via vorming op de gemeenschappelijke en niveau-overschrijdende dag voor begeleiders. – Ook binnen POV werd een ‘zelfsturend team’ voor CLB en onderwijs opgericht om activiteiten af te stemmen en zal er in juni – samen met POC GO! - in nascholing voorzien worden.
Jeugd	Tijdens het specifiek sectoroverleg met het jeugdwerk wordt ook steeds gepolst naar nieuwe initiatieven en gebruikte methodieken. Deze vonden plaats op 10/02/2015 en 21/09/2015. De aanwezigen op deze overlegmomenten worden rechtstreeks op de hoogte gehouden van relevante nieuwe ontwikkelingen en worden ook samengeroepen bij relevante vragen.
Integratie	Het Agentschap Integratie en Inburgering maakte een gedetailleerde nota met info over radicalisering en het breed aanbod aan ondersteuning voor lokale besturen, diensten en voorzieningen voor de eigen (eerstelijns)medewerkers. Deze info wordt op maat ingezet bij de dagelijkse contacten en vragen van lokale besturen, diensten en voorzieningen. De stafmedewerker Samenleven van het Agentschap Integratie en Inburgering verspreid i.s.m. de regionale collega's info op maat binnen de verschillende regio's.

Actie 5.5	Het Agentschap Integratie en Inburgering stelt haar expertise inzake interculturaliteit prioritair ter beschikking van de lokale actoren in de gemeenten met een radicaliseringsproblematiek.
Korte inhoud actie	All stelt haar expertise inzake diversiteit en interculturele competenties ter beschikking van de lokale actoren in de steden met een radicaliseringsproblematiek indien hier vraag naar is (intervisietrajecten, interculturaliseringstrajecten, vorming interculturele communicatie, vorming identiteitsontwikkeling bij jongeren met een migratieachtergrond,...)
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Integratie en Inburgering
Beleidsdomeinen	BZ (All)
Andere betrokkenen	Lokaal: getroffen steden en gemeenten

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Integratie	Vanuit het reguliere aanbod van het Agentschap Integratie en Inburgering werden zowel lokale besturen als lokale welzijns- en onderwijsactoren ondersteund in de brede preventieve aanpak van radicaliseringsprocessen. Het Agentschap Integratie en Inburgering stelde in dit kader haar expertise inzake diversiteit ter beschikking van de volgende lokale besturen en lokale actoren: Ondersteuning lokale besturen – Leopoldsburg, Beringen, Genk, Maaseik, Dilsen-Stokken (op overleg burgemeester en op colleges): basisinfo i.f.v. brede preventieve aanpak, belang van diversiteit,...; – Burgemeestersoverleg Limburg: op vraag van gouverneur basisinfo over preventieve aanpak;	Binnen de reguliere middelen

- Lokale besturen regio Limburg: ervaringsuitwisselingsmomenten (2) rond brede preventieve aanpak, handvatten voor lokale besturen (theoretisch en praktisch aan de hand van de voorbeelden Maaseik en Genk) en een gedeelte over hoe een lokaal bestuur kan omgaan met de steeds meer toenemende polarisering;
- Maasmechelen: interculturaliseringstraject op maat;
- Maaseik: infosessie op het platform voor de beheersing van radicalisering en polarisering en ondersteuning in klankbordgroep radicalisering;
- Leuven: ondersteuning bij uitwerken van preventieplan; vorming aan politiekorps Leuven, vorming aan medewerkers van de stad Leuven;
- Vilvoorde vorming 'Omgaan met (super)diversiteit' voor de preventiedienst.

Ondersteuning welzijnsactoren

- Maaseik i.s.m. lokale 'deradicaliseringsambtenaar' en andere actoren van 'Huizen van het Kind' vorming geven over 'Impact levensbeschouwing binnen de hulpverlening'
- Leuven infosessie voor OCMW-personeel i.s.m. preventiedienst
- Arktos vzw visiemoment begeleiden waarbij vooral het gebruik van 'Bounce' werd geëvalueerd.
- Regionaal Ondersteunend Overleg Integratie Inburgering (ROOII) Kortrijk: vorming door AII 'Omgaan met levensbeschouwelijke diversiteit in de hulpverlening';
- Vilvoorde: vorming rond o.m. 'identiteitsontplooiing bij moslimjongeren' voor alle medewerkers van het CAW en JAC Halle-Vilvoorde;
- Lokeren: panelavond Radicaal! Vlag met veel ladingen? rond het thema radicalisering
- Antwerpen: vorming identiteitsontwikkeling bij moslimjongeren
- Boom: i.s.m. cultureel centrum deelname aan infosessie over moslimjongeren en islam
- UMIV (unie van de moskeeën Vlaams-Brabant: o.a. Vilvoorde, Zaventem en Machelen) vormingsaanbod samen uitwerken en zelf geven rond opvoeding, identiteitsontplooiing, psychosociale hulpverlening, onderwijs... (i.s.m. KBS).

Ondersteuning lokale onderwijsactoren

- Aalst: infosessie voor directeurs van de scholengemeenschap SALEM (Aalst – Oost Vlaanderen)
- Oostende: overleg met directie integrale veiligheid en samenleven rond preventieve aanpak op lokaal niveau; ondersteuning van netwerkdag (georganiseerd door het lokale overlegplatform Basis- en secundair onderwijs (LOP Oostende-Middelkerke)) met als thematiek "Interculturaliteit bij kinderen en jongeren".
- Antwerpen: De Schakel (college directies GO! regio Antwerpen) lezing rond impact levensbeschouwing binnen de identiteitsontplooiing en ontwikkeling bij jongeren met een migratieachtergrond'
- Ronse: verkennende gesprekken i.f.v. traject i.s.m. VCLB en CLB GO! om preventief te werken rond radicalisering

- Antwerpen: Sint-Maria op pedagogische studiedag lezing ‘identiteitsontplooiing bij jongeren met een migratieachtergrond en impact van levensbeschouwing hierbij’
- Leuven: Deelname aan infosessie voor alle lokale scholen i.s.m. met de coördinator van het Netwerk islamexperten (Departement OV)
- Brussel: CLB Den Breughel (vrije net); vorming rond identiteitsontplooiing bij (moslim)jongeren.

Actie 5.6 Dep. OND biedt handvatten aan leerkrachten/CLB-medewerkers in het omgaan met signalen van radicalisering.

Korte inhoud actie Dep. OND verstuurt een extra editie van de nieuwsbrief “Schooldirect”, integraal gewijd aan radicalisering, naar alle scholen en CLB’s in Vlaanderen. Klasse organiseert een ‘Klasse-live’ waar leerkrachten/CLB-medewerkers rechtstreeks vragen kunnen stellen aan twee deskundigen. Klasse ontwikkelt een eerstelijnsbrochure die integraal gewijd is aan het thema gericht naar leerkrachten en CLB-medewerkers. Daarnaast agendeert Dep. OND het thema op overlegmomenten met de CLB-sector om zo de noden in kaart te brengen. Dep. OND richt een centraal meldpunt (e-mailadres) op waar alle scholen, CLB’s en ouders met vragen terecht kunnen. Hierover wordt ruim gecommuniceerd (o.a. via KlasCement en Schooldirect).

Status actie In uitvoering

Verantwoordelijke Minister bevoegd voor Onderwijs

ministers

Beleidsdomeinen OV

Andere betrokkenen Klasse

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Onderwijs	Er werd ingezet op het aanbieden van handvatten voor eerstelijns werkers die in de praktijk geconfronteerd worden met radicalisering: – Er werd in januari 2015 een extra editie van de nieuwsbrief “Schooldirect” gewijd aan het thema radicalisering. In deze nieuwsbrief stond onder andere vermeld waar en bij wie men terecht kan (lokaal en bovenlokaal) bij vragen of problemen. De nieuwsbrief “Schooldirect” wordt verstuurd naar 14.300 abonnees, waaronder alle directeurs in heel Vlaanderen van alle onderwijsniveaus (inclusief CLB’s, met uitzondering van het hoger onderwijs); – Klasse lanceerde op 21 januari 2015 een eerste ‘Klasse-live’ waar leerkrachten/CLB-medewerkers (al dan niet anoniem) via livestream vragen konden stellen aan twee deskundigen (Chris Wyns en Bilal Benyaich); – Er werd in januari 2015 binnen het beleidsdomein onderwijs een centraal aanspreekpunt gelanceerd waar scholen en CLB’s met vragen terecht kunnen: deradicalisering.onderwijs@vlaanderen.be. In de nasleep van de aanslagen kwamen hierop een grote hoeveelheid vragen van leerkrachten, scholen en CLB-medewerkers binnen.	Binnen de reguliere middelen

- Via het gratis onlineplatform voor leerkrachten “Klascement” werd er met succes een specifieke oproep gelanceerd voor het binnen sturen van lesmateriaal/educatief materiaal rond radicalisering. Aan de hand van dit materiaal kunnen leerkrachten elkaar inspireren en gericht materiaal delen voor leerlingen van alle leeftijden;
- Er werd een draaiboek ontwikkeld voor de scholen met de naam: Handvatten voor de preventie, aanpak en omgang met radicalisering binnen onderwijs. Dit document geeft een duidelijk overzicht Deze handvatten bieden ondersteuning bij deze nieuwe uitdagingen en geven een antwoord op volgende vragen:
 - Welke preventieve acties kunnen we als school ondernemen om radicalisering te voorkomen?
 - Wat doen we wanneer we bij één of meerdere leerlingen verontrustende signalen vaststellen die geen acute dreiging vormen voor de school en/of de maatschappij?
 - Wat als we geconfronteerd worden met verontrustende signalen bij één of meerdere leerlingen die wel een acute dreiging vormen voor de school en/of de maatschappij?
 - Wat als we via de leerlingen geconfronteerd worden met verontrustende informatie over derden? (www.onderwijs.vlaanderen.be/deradicalisering)
- Daarnaast zullen scholen (ook buiten het leerplichtonderwijs) ingelicht worden over hoe er omgegaan kan worden met dreigingsniveau 3 en 4.
- Klasse verzamelde alle voorgaande informatie en vulde deze aan met getuigenissen, goed praktijkvoorbeelden en tips rond signaalherkenning, aanpak, preventie en hulpkanalen. Al deze info werd gebundeld in één multimediaal dossier “Radicalisering” dat online te bekijken is: <https://www.klasse.be/radicalisering/> Dit dossier wordt nog voortdurend aangepast en bijgewerkt om een antwoord te blijven bieden aan de gesignaleerde noden en werd inmiddels ook al naar het Frans vertaald. Zo werd op 24 maart onder meer nog een lezing toegevoegd van Khalid Benhaddou, coördinator van het Netwerk islamexperten. Uit de cijfers blijft dat dit filmpje op 25/4/2016 al 3484 keer werd aangeklikt.
- Er wordt netoverschrijdend door de referentiepersonen radicalisering van de CLB's eveneens een draaiboek radicalisering ontwikkeld met daarin zowel een theoretisch kader als casussen. Dit draaiboek wordt opgesteld in overleg met het aanspreekpunt radicalisering binnen onderwijs en het Netwerk islamexperten.
- In de nasleep van de aanslagen in Parijs werden zes extra nieuwsbrieven van Schooldirect verstuurd naar schooldirecties, leerkrachten en CLB's:
- Een eerste extra nieuwsbrief werd verstuurd op zondag 15 november. Deze nieuwsbrief bundelde praattips voor jonge kinderen, bevatte een link naar het speciale Karrewiet-journaal en gaf uitleg over het Netwerk islamexperten.
- Op woensdag 18 november, na de aankondiging van de stijging van het dreigingsniveau, werd er opnieuw een nieuwsbrief verstuurd. Deze bestond uit tips voor extra waakzaamheid, uitleg rond de canvas noodplanning (een verzameling van aandachtsfiches om een concreet noodplan op te stellen), info

over de mogelijkheden tot samenwerking tussen scholen en politie en info over het multimediale dossier van klasse.

- Op zondag 22 november werd, nadat de beslissing viel om de Brusselse scholen te sluiten, een derde nieuwsbrief verstuurd met info over de stijging van het dreigingsniveau en de consequenties daarvan en met opnieuw tips in verband met waakzaamheid.
- Op maandag 23 november werd er via de nieuwsbrief info en tips verspreid over hoe je als school/CLB ouders kunt gerust stellen over terreur.
- Op dinsdag 24 november viel de beslissing over het feit dat Brusselse scholen opnieuw zouden geopend worden. Deze nieuwsbrief bevatte dan ook concrete tips en info voor de Brusselse scholen.
- Op donderdag 26 november werd er ten slotte een laatste extra-nieuwsbrief verstuurd met de aankondiging dat het dreigingsniveau voor Brussel opnieuw zakte van vier naar drie.
- In de reguliere nieuwsbrief schooldirect van 17 november werd daarnaast ook nog aandacht besteed aan het thema “hoe praten over controversiële thema’s”. Hierin werden zowel praattips opgenomen voor kinderen uit het basisonderwijs als praattips voor kinderen uit het secundair onderwijs.
- Specifiek naar de leerkrachten werd in de reguliere nieuwsbrief lerarendirect van 19 november en in de extra editie van 24 november aandacht besteed aan tips om te praten met leerlingen basisonderwijs en secundair onderwijs, samen met een link naar artikel ‘herken signalen van radicalisering’, praattips om ouders gerust te stellen en de richtlijnen rond extra waakzaamheid. In totaal worden hierdoor 28.000 Vlaamse leraren bereikt.
- Online (onder meer via Facebook) werd er daarnaast ook nog aandacht besteed aan een short story “Leerkracht Lisa vertelt over eerste schooldag na Parijs”, aan tips hoe je kan praten met leerlingen, hoe je mediawijs kan omgaan met terreur, aan tips voor ouders hoe ze kunnen praten met hun kinderen en ten slotte een infografiek over wat kinderen op verschillende leeftijden snappen van oorlog.
- In de nasleep van de aanslagen in Brussel werden eveneens vijf extra nieuwsbrieven van Schooldirect verstuurd naar schooldirecties, leerkrachten en CLB’s:
 - Op dinsdag 22 maart werd er snel na de aanslagen gecommuniceerd naar de scholen over de aankondiging van de stijging naar het dreigingsniveau 4. Daaraan gekoppeld werden er concrete te nemen maatregelen gecommuniceerd i.k.v. communicatie, toezicht en toegang tot de gebouwen. Nadien vertrok er nog een extra schooldirect met tips voor extra waakzaamheid, uitleg rond de canvas noodplanning (een verzameling van aandachtsfiches om een concreet noodplan op te stellen), info over de mogelijkheden tot samenwerking tussen scholen en politie en plaatsen waar men terecht kon met vragen.
 - Op 22 maart vertrok er ook een extra lerarendirect naar de leerkrachten toe met praattips om het gesprek aan te gaan met leerlingen en tips om ouders gerust te stellen.

- Op woensdag 23 maart bevatte de extra schooldirect de oproep om een gezamenlijke minuut stilte in te voeren en bundelde het een hele hoop praattips om het gesprek aan te gaan met kinderen en ouders. De namen van alle referentiepersonen radicalisering per koepel werden hier ook nog eens onder de aandacht geplaatst zodat men duidelijk wist waar men terecht kon met vragen.
 - In de extra schooldirect van 24 maart werd aangekondigd dat het dreigingsniveau opnieuw naar niveau drie werd gebracht en werden aangepaste aandachtspunten en richtlijnen meegegeven.
 - Tenslotte werd in de schooldirect van 24 maart een inventarisatie en publicatie meegegeven van alle binnengekomen reacties, foto's en good practices van de manier waarop scholen reageerden op de aanslagen in Brussel, bij wijze van inspiratie en om een hart onder de riem te steken. Ook werd er aandacht besteed aan een lezing door Khalid Benhaddou omtrent het thema.
- Ook online (Klasse-website, Twitter, Facebook) werd er aandacht besteed aan het thema via o.a. volgende artikels:
- “Moet je met je kind praten over de aanslagen in Brussel?”: 1.348.739 bereikte personen, 32455 reacties, opmerkingen en delingen.
 - “Hoe kunnen we radicalisme aanpakken?”: 15543 bereikte personen, 269 reacties, opmerkingen en delingen.
 - “Hoe kwam jouw kind thuis na school?”: 4957 bereikte personen, 75 reacties, opmerkingen en delingen.
 - “Juf Kris: Na de aanslagen gingen we door op adrenaline”: 8690 bereikte personen, 32 reacties, opmerkingen en delingen.
 - “Hoe praat je met je kind over geweld en terreur?”: 83739 personen bereikt, 2051 reacties, opmerkingen en delingen.
 - Fotoalbum met reacties en getuigenissen van scholen rond 22/3: 135 foto's en getuigenissen van scholen, 11880 bereikte personen, 130 reacties, opmerkingen en delingen

Op de conferentie van Onderwijsministers van de Raad van Europa van 11 en 12 april 2016 hebben de betrokken ministers een competentiekader voor burgerschap bekrachtigd. Het kader bevat waarden, attitudes, vaardigheden en kennis (zoals het waarderen van culturele diversiteit, verantwoordelijkheid nemen, vaardigheden om samen te werken of kritisch nadenken over taal en communicatie) waarmee leraren en lerarenopleiders aan de slag kunnen rond democratie en burgerschap. Vlaanderen is geselecteerd om dit competentiekader te testen naar vertaalbaarheid op de klasvloer. Samen met de Vlaamse Onderwijsraad en het onderwijsveld zal deze testfase vormgegeven worden. Het competentiekader bouwt o.a. verder op het 'Actieplan over de strijd tegen gewelddadig extremisme en radicalisering dat leidt tot terrorisme'. Het kan meehelpen een positief antwoord te geven op de uitdagingen met betrekking tot radicalisering vandaag.

Actie 5.7	Dep. CISM zorgt voor informatiedeling tussen jeugdwerkorganisaties.
Korte inhoud actie	Dep. CISM organiseert structureel overleg met en tussen jeugdwerkorganisaties om informatie te ontsluiten en de noden m.b.t. de aanpak van radicalisering te bevragen.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	CISM
Andere betrokkenen	De Ambassade en andere diverse jeugdorganisaties

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Jeugd	Via een specifiek sectoroverleg houdt de afdeling Jeugd vinger aan de pols bij koepelorganisaties en hun lokale werkingen. Concrete noden en vragen worden meegenomen naar het Vlaams Platform radicalisering. Dit sectoroverleg vond plaats op 10/02/2015 en 21/09/2015. De aanwezigen op deze overlegmomenten worden rechtstreeks op de hoogte gehouden van relevante nieuwe ontwikkelingen en worden ook samengeroepen bij relevante vragen.	Binnen de reguliere middelen

Actie 5.8	VDAB biedt handvatten aan haar medewerkers in het omgaan met signalen van radicalisering.
Korte inhoud actie	Via de interne communicatiekanalen verspreidt VDAB naar haar medewerkers handvatten in het omgaan met signalen van radicalisering.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Werk
Beleidsdomeinen	WSE
Andere betrokkenen	

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Werk	Reeds in het voorjaar van 2015 heeft VDAB intern een uitgebreide communicatiecampagne gedaan naar zijn medewerkers om signalen van radicalisering te herkennen. Via intranet wordt steeds relevante info verspreid naar het personeel. Tevens werd een intern aanspreekpunt aangesteld waar medewerkers discreet terecht kunnen met vragen over deze problematiek. Binnen VDAB functioneert er ook de werkgroep 'preventie radicalisering' bestaande uit personeelsleden van voornamelijk de basisdienstverlening. Deze werkgroep neemt initiatief om deze problematiek verder onder de aandacht te brengen van het personeel tijdens overlegmomenten of in workshops.	Binnen de reguliere middelen

- Eerstelijns werkers kunnen voor ondersteuning terecht bij aanspreekpunten.

Actie 5.9	Referentiepersonen 'radicalisering' binnen Jongerenwelzijn, de sociale diensten van de jeugdrechtbank en de justitiehuizen zorgen voor interne ondersteuning en fungeren als extern aanspreekpunt.
Korte inhoud actie	Bij de gemandateerde voorzieningen (OCJ en VK) bijzondere jeugdzorg en de sociale diensten van de jeugdrechtbank worden referentieconsulenten 'radicalisering' aangeduid, binnen de justitiehuizen worden referentie justitie-assistenten aangeduid. Zij worden opgeleid in de thematiek zodat zij hun collega's kunnen ondersteunen. Externen kunnen hen aanspreken op de bijdragen die onze diensten in deze problematiek kunnen bieden. Jongerenwelzijn zal voor de referentieconsulenten ook intervisie voorzien ter aanscherping van hun expertise.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Welzijn
Beleidsdomeinen	WVG
Andere betrokkenen	

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Welzijn	Referentieconsulenten bij gemandateerde voorzieningen (ondersteuningscentra jeugdhulp - OCJ) en bij sociale diensten (SD) voor gerechtelijke jeugdhulp: – In elke regio werden minimaal 2 referentieconsulenten aangeduid. In totaal zijn er momenteel 20 aanspreekpunten actief verspreid over de regio's en over de diensten (SDJ en OCJ) – Een eerste intervisie met deze aanspreekpunten ging door op 12/5/2015. Op deze eerste intervisie was ruimte voorzien om elkaar te leren kennen en om te bespreken wat de verwachtingen zijn van het beleid naar de referentieconsulenten toe (rol en positie) aan de hand van de nota 'Jeugdhulp en radicalisering'. Er werd een toelichting gegeven over het Vlaamse beleid i.c. radicalisering en de rol van jeugdhulp hierin. En er werd bevraagd welke vormings- en informatienoden er zijn. Dit gebeurde aan de hand van een informatiebundel. – Een volgende bijeenkomst vond plaats op 13/10/2015 en stond volledig in het teken van een opleiding en introductie in de materie door OTA Vlaams-Brabant. – Een derde bijeenkomst ging door op 8/2/2016. Hier werden voornamelijk ervaringen uitgewisseld tussen de deelnemers en werd het Vlaams actieplan radicalisering toegelicht (stand van zaken). – De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK's) worden hier niet gevat, daar ze in het kader van verontrusting een rol vervullen inzake kindermishandeling en niet zozeer inzake radicalisering. Referentie-justitieassistenten radicalisering bij de justitiehuizen: – Per justitiehuis werd een effectieve en een plaatsvervangende referentie-justitie assistent radicalisering aangesteld. Zowel de effectieve als de plaatsvervangende referentie-justitieassistenten kregen een eerste opleiding over radicalisering en terrorisme in februari 2016 van OTA Vlaams Brabant. De referentie-	Binnen de reguliere middelen

justitieassistenten zullen instaan voor de interne ondersteuning van collega's m.b.t. vragen inzake radicalisering.

In samenwerking met de VSSE werden in januari 2016 twee informatiesessies over radicalisering en terrorisme gegeven aan de directeurs en aan de beleidsmedewerkers van de Afdeling Justitieuizen.

Actie 5.10	Referentiepersonen 'radicalisering' binnen de onderwijskoepels, het GO! en de CLB-sector zorgen voor interne ondersteuning.
-------------------	--

Korte inhoud actie	Bij de onderwijskoepels, het GO! en de CLB-sector worden referentiepersonen 'radicalisering' aangeduid. Zij bouwen expertise op rond het thema en stellen die ter beschikking van hun collega's.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Onderwijs
Beleidsdomeinen	OV
Andere betrokkenen	

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Onderwijs	Binnen elke onderwijs/CLB-koepel/net werd een referentiepersoon radicalisering aangeduid. Op die manier heeft het centrale aanspreekpunt duidelijke contactpersonen voor overleg en informatiedoorstroming. Deze referentiepersonen komen op zeer regelmatige tijdstippen samen, kregen al heel wat vormingen (o.a. van RADAR, Agentschap Integratie en Inburgering, van het Netwerk islamexperten,...), ook staan er nog heel wat vormingen gepland, bouwden heel wat expertise op rond het thema in functie van interne ondersteuning van collega's en mede-referentiepersonen.	Binnen de reguliere middelen

6. We gaan het overleg aan met vertegenwoordigers van de levensbeschouwingen.

– We faciliteren de interlevensbeschouwelijke dialoog

Actie 6.1	Het Agentschap Binnenlands Bestuur faciliteert de interlevensbeschouwelijke dialoog (ILD).
Korte inhoud actie	De ILD wordt driemaandelijks georganiseerd onder roterend voorzitterschap van de levensbeschouwingen. Het Agentschap Binnenlands Bestuur staat in voor het secretariaat: in overleg met het voorzitterschap, verstuurt het Agentschap Binnenlands Bestuur de uitnodigingen en zorgt voor de verslaggeving van de bijeenkomsten van de ILD.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Integratie en Inburgering
Beleidsdomeinen	BZ
Andere betrokkenen	vertegenwoordigers van de erkende levensbeschouwingen

Rapportage

Bevoegdheid	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur	Sinds de start in 2014 waren er 8 bijeenkomsten. De volgende bijeenkomst is gepland op 11/5/2016.	Binnen de reguliere middelen

Actie 6.2	We bevorderen de interlevensbeschouwelijke competenties van jongeren.
Korte inhoud actie	In overleg met de erkende instanties en de onderwijskoepels en het GO! worden noden gedetecteerd. Op basis daarvan zal het charter rond de interlevensbeschouwelijke competenties worden verfijnd en geactualiseerd. In overleg met de erkende instantie voor het organiseren van islamonderwijs werken we aan een versterking van de werving, professionalisering en begeleiding van leraren islam. Ook de inspectie levensbeschouwelijke vakken islam willen we inhoudelijk verder uitbouwen.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Onderwijs
Beleidsdomeinen	OV
Andere betrokkenen	erkende instanties, onderwijskoepels, GO!

Rapportage

Bevoegdheid	Beschrijving	Budget
Onderwijs	De basis voor de ontwikkeling van interlevensbeschouwelijke competenties ligt in een engagementsverklaring uit 2012 tussen de erkende levensbeschouwingen. Omdat het over de levensbeschouwelijke vakken gaat speelt de overheid hier geen bepalende rol en zijn het de levensbeschouwelijke instanties zelf die dit vorm geven, die er vorming over geven en leraren levensbeschouwelijke vakken ondersteunen. Er bestaat een website van de aanbieders van levensbeschouwelijke vakken waar informatie	Binnen de reguliere middelen

over en good practices met betrekking tot die projecten staan: <http://ilbc-op-school.weebly.com/>. De voorbije maanden werd overleg opgestart met de vertegenwoordigers van de erkende instanties, de onderwijskoepels en het GO! in functie van de versterking van de interlevensbeschouwelijke dialoog. Uitgangspunt hierbij is dat de levensbeschouwelijke vakken gebruikt kunnen worden als hefboom voor dialoog tussen leerlingen van verschillende overtuigingen. Enkele jaren geleden werd daarrond een gemeenschappelijk charter ondertekend. Binnen dit kader werden er 24 interlevensbeschouwelijke competenties afgesproken waarrond alle leraren levensbeschouwelijke vakken werken. Op 28/1/2016 werd die samenwerking versterkt, en werden het GO!, OVSG en POV betrokken bij een vernieuwde engagementsverklaring. De samenwerking tussen de aanbieders van levensbeschouwelijke vakken werd verdiept, en de aanbieders van de levensbeschouwelijke vakken engageren zich om bij te dragen tot de realisatie van het pedagogisch project van de school. De leraren levensbeschouwelijke vakken worden betrokken bij het schoolteam. Ze zullen aan vormingen en nascholingen kunnen deelnemen die de school organiseert. De volledige tekst van de engagementsverklaring is terug te vinden op volgende link:

<http://www.ond.vlaanderen.be/nieuws/2016/files/01-28-engagementsverklaring-interlevensbeschouwelijke-dialoog.pdf>

Actie 6.3 We ondersteunen leerkrachten levensbeschouwing op vlak van interlevensbeschouwelijke dialoog	
Korte inhoud actie	De inspectie Islamitische godsdienst organiseert verschillende vormingsdagen rond godsdienst en interlevensbeschouwelijke dialoog voor leerkrachten levensbeschouwing.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Onderwijs
Beleidsdomeine	OV
Andere betrokkenen	Inspectie Islamitische godsdienst

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving stappen	Budget
Onderwijs	Vanuit de onderwijsinspectie levensbeschouwelijke vakken werden de voorbije maanden verschillende vormingsdagen rond radicalisering georganiseerd voor leerkrachten islam en ook een gemeenschappelijke studiedag Islam en Rooms-Katholieke Godsdienst. Net als vorig schooljaar plannen de onderwijsinspectie levensbeschouwelijke vakken en verschillende onderwijskoepels ook in het schooljaar 2015-2016 vormingsmomenten rond het thema radicalisering of ruimer rond het thema diversiteit. Hierbij een overzicht van alle georganiseerde vormingen binnen onderwijs: – 26/02/2013: een gezamenlijke studiedag voor leerkrachten Levensbeschouwelijke vakken, over “Interlevensbeschouwelijke	Binnen de reguliere middelen

- dialogoog en samenwerking” georganiseerd door het Nascholingsinstituut.
- 12/11/2013 en 18/11/2013: Pedagogische studiedag voor Islamleerkrachten Secundair- en lager onderwijs van heel Vlaanderen over “Radicalisering van moslimjongeren”, met als sprekers: Marjon Van San, Roger Boonen, en Ahmed Azzouz
 - 18/11/2013: Interlevensbeschouwelijke competenties gepresenteerd op de pedagogische studiedag Islam Lager Onderwijs.
 - 12/11/2013: Interlevensbeschouwelijke competenties gepresenteerd op de pedagogische studiedag Islam Secundair Onderwijs.
 - Op initiatief van het GO! gaf onderwijsinspecteur levensbeschouwelijke vakken Ahmed Azzouz, in juni 2014, samen met Peter Adriaenssens een vorming in Vilvoorde voor zowel leerkrachten als voor directeurs, met als thema: “Grenzen van idealisme”. Het thema radicalisering werd benaderd vanuit de psychologie, geschiedenis, politiek en religie.
 - Gemeenschappelijke studiedagen Islam en Rooms-Katholieke Godsdienst op 18/11/2014: om de 2 jaar worden er gemeenschappelijke studiedagen Islam en Rooms-Katholieke godsdienst georganiseerd, in samenwerking met het Universitair Centrum Sint Ignatius Antwerpen (UCSIA). De bedoeling van deze studiedagen is vooral de verdraagzaamheid tussen beide religies te bevorderen en in te zetten op een openheid en zoeken naar gemeenschappelijke normen en waarden tussen deze 2 wereldgodsdiensten.
 - Het MAS (Museum aan Het Stroom) en de Erfgoedbibliotheek Hendrik Conscience te Antwerpen organiseerden in het najaar van 2014 een expo over heilige boeken en heilige plaatsen in de drie wereldgodsdiensten. De tentoonstelling ‘Heilige Plaatsen, Heilige Boeken’ stelt drie wereldgodsdiensten centraal: het jodendom, het christendom en de islam. Meer concreet belicht de expo de betekenis van heilige boeken en plaatsen vroeger en nu. Voor scholen werden diverse interactieve rondleidingen uitgewerkt, die perfect aansluiten bij de visienota over de interlevensbeschouwelijke competenties. Leerkrachten Islam van het Lager Onderwijs in Antwerpen hebben een bezoek gebracht aan het MAS, hebben uitleg gekregen van de curator over het educatief aanbod voor het Lager Onderwijs. De bedoeling was om daarna met hun leerlingen een bezoek te brengen aan het MAS, met de nadruk op de realisatie van de interlevensbeschouwelijke competenties.
 - Studiedag op 2/2/2015 voor leerkrachten Secundair Onderwijs in Antwerpen met als thema: “Radicalisering: voorrecht of onrecht?”.
 - Studiedag op 16/3/2015 voor leerkrachten Islam Lager- en Secundair Onderwijs van Vlaams-Brabant, Brussel, Limburg, Oost- en West-Vlaanderen, in Vilvoorde, met als thema: “Knelpunten bij de opvoeding tot vrije, verantwoordelijke en verdraagzame burgers.”
 - Pedagogische studiedag Islam voor het Lager Onderwijs (leerkrachten provincie Antwerpen) op donderdag 28/5/2015: “Radicalisering: voorrecht of onrecht?”
 - 27/10/2015: De inspectie Islam heeft in samenwerking met inspecteurs-adviseurs RKG en UCSIA een gemeenschappelijke studiedag voor leerkrachten Islam en RKG georganiseerd, met als

thema: *"De interreligieuze dialoog: in gesprek met onze tradities."*
De studiedag bestond vooral uit gemengde groepen leerkrachten Islam en RKG die de hele dag in dialoog en gesprek gingen over hun tradities en thema's zoals *barmhartigheid, liefde, hoop, vergeving, enz.*

- 11/12/2015: inspecteur-adviseur Islam, Ahmed Azzouz, heeft een vorming gegeven aan 90 pedagogische medewerkers van het OVSG over: *"Oorzaken en preventie van radicalisering."* Locatie: Brussel.
- 7/1/2016: Een gemeenschappelijke studiedag werd georganiseerd door de inspecteurs-adviseurs van alle erkende levensbeschouwingen via het Nascholingsinstituut LBV voor de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken. Inspiratiedag toepassing Interlevensbeschouwelijke Competenties Secundair onderwijs, met als thema: *"Empathische dialoog"*. Locatie: UCLL te Leuven.
- 4/2/2016: Een gemeenschappelijke studiedag georganiseerd door alle erkende LBV (via het Nascholingsinstituut LBV vzw). Inspiratiedag toepassing Interlevensbeschouwelijke Competenties Secundair onderwijs, met als thema: *"Empathische dialoog"*. Locatie: Arteveldehogeschool te Gent.
- 27/1/16 + 17/02/2016 + 4/3/2016: Verschillende vormingen met als titel *"Religieus extremisme: een tegendiscours."* gegeven door inspecteur-adviseur Islam,
- 15/3/2016: de inspectie Islam heeft een studiedag georganiseerd voor leerkrachten Islam van Stad Antwerpen, met als thema: *"De Stedelijke aanpak van Radicalisering."*
- 22/3/2016: Een gemeenschappelijke studiedag georganiseerd door de inspecteurs-adviseurs van alle erkende levensbeschouwingen via het Nascholingsinstituut LBV voor de leerkrachten levensbeschouwelijke vakken. Inspiratiedag toepassing Interlevensbeschouwelijke Competenties Secundair onderwijs, met als thema: *"Empathische dialoog"*.

Daarnaast voorzien de inspecteurs LBV Islam en het aanspreekpunt radicalisering in structureel overleg met het oog om elkaar te informeren en te versterken.

- We optimaliseren de inzet van kennisprofessionals vanuit de moslimgemeenschap.

Actie 6.4	We ontwikkelen een aanbod MO en NT2 op maat voor imams.
Korte inhoud actie	Het Agentschap I&I start een pilootproject waarbij MO en NT2 aangeboden wordt op maat van imams of eventueel geïntegreerd wordt in bestaande imamopleidingen.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Integratie en Inburgering
Beleidsdomeinen	BZ
Andere betrokkenen	Moslimexecutieve

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving stappen	Budget
Integratie Inburgering	Het Vlaamse Agentschap Integratie en Inburgering en het Antwerpse Agentschap Integratie en Inburgering werkten samen een projectvoorstel uit, in nauw overleg met de moslimgemeenschappen (Moslimexecutieve, het Platform van Vlaamse Imams, koepelorganisaties, moskeebesturen,...) om een traject op maat op te starten voor imams. De projectsubsidie loopt van 1/1/2016 t.e.m. 31/12/2016. Het project omvat 2 pilootprojecten: • één in de stad Antwerpen, uitgevoerd door het stedelijk Agentschap Integratie en Inburgering Antwerpen. • één in de provincie Vlaams Brabant, uitgevoerd door het Vlaams Agentschap Integratie en Inburgering. Afstemming en overleg tussen beide pilootprojecten, de overheid en sleutelfiguren en –organisaties is voorzien door een stuurgroep, afstemmingsoverleg en een klankbordgroep. In beide pilootprojecten is er ruimte voorzien om te experimenteren en specifieke accenten in elk aanbod te leggen. In beide pilootprojecten komen wel volgende aspecten aan bod: • Naast de lessen maatschappelijke oriëntatie volgen de Imams ook sessies waar de nadruk ligt op mondelinge vaardigheden en oefenkansen Nederlands. • Indien mogelijk wordt het NT2-traject geïntegreerd met de module MO (afhankelijk van intake en niveaubepaling). • De sessies worden begeleid door een MO-leerkracht en naargelang het thema door experts (gastspreker, NT2-deskundige). • Naar het einde van het traject toe wordt een advies geformuleerd in het kader van de verdere taalverwerving Nederlands en indien nodig/mogelijk verder toegeleid naar een regulier aanbod. • Er wordt gebruik gemaakt van de diversiteit van de doelgroep. • Van bij de start wordt ingezet op het creëren van een draagvlak (actief betrekken van sleutelfiguren en –organisaties zoals het Executief van de Moslims van België, Unies van Moskeeën in de verschillende	50.000 binnen de reguliere middelen

provincies, Liga van Imams, Platform van de Imams van Vlaanderen).

- Naast het uittesten van een geïntegreerd aanbod is er ruimte voorzien voor uitwisseling om tot juiste beleidsadviezen te komen.

Het pilootproject in Antwerpen ging ondertussen van start, op de infosessie waren vertegenwoordigers van 17 moskeeën aanwezig. Uiteindelijk werd er een klas met 15 cursisten-imams samengesteld. Er werd geopteerd voor een homogene taalgroep, nl. het klassiek Arabisch. Er werd bewust geen traject van een jaar aangeboden maar een intensief pakket van 120 uur van februari t.e.m. juni. Het NT2 niveau van de cursisten is zeer gedifferentieerd. De combinatie MO en NT2 wordt behouden maar hier wordt op ingespeeld door de groep in een latere fase en op bepaalde momenten op te splitsen. Tijdens de maanden februari, maart, april en mei vindt de cursus 3x/week plaats. Nadien volgt een korte evaluatie met terugkoppeling naar de stuurgroep.

Het pilootproject in Vlaams-Brabant selecteerde 10 kandidaten uit 5 verschillende moskeeën uit Vilvoorde, Tienen, Halle en Diegem. Deze deelnemers worden momenteel gescreend en bevraagd naar hun verwachtingen. Door de grote regionale spreiding vindt de screening plaats in Vilvoorde, Leuven en Tienen. De cursussen starten in september 2016, wellicht afwisselend in Leuven en Brussel.

Actie 6.5

We faciliteren de vorming en professionalisering van imams.

Korte inhoud actie Bij de vertegenwoordigers van de moslimgemeenschap wordt aangedrongen op een kwalitatieve opleiding voor imams in Vlaanderen, waarvan kennis van het Nederlands en kennis van de maatschappelijke context een essentieel onderdeel uitmaken. Dit academiejaar werden reeds twee concrete initiatieven opgestart: de éénjarige masteropleiding 'Islamitische theologie en godsdienstwetenschappen' aan de KU Leuven en het professionaliseringstraject voor imams-in-opleiding i.s.m. de Associatie Universiteit & Hogescholen Antwerpen (AUHA). Ook het aanbod voor imams vanuit inburgering (actie 6.4) kan een opstap bieden naar verdere vorming en professionalisering.

Status actie In uitvoering

Verantwoordelijke ministers Minister bevoegd voor Onderwijs

Beleidsdomeinen OV

Andere betrokkenen KU Leuven, AUHA-instellingen

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Onderwijs	In het academiejaar 2014-2015 ging de optie Islamitische theologie en godsdienstwetenschappen binnen de Master in de wereldreligies aan de KU Leuven van start. Deze opleiding beoogt de reflectie over Islam in relatie tot de Westerse cultuur, andere (godsdienst)wetenschappelijke benaderingen en andere godsdiensten te stimuleren, met het oogmerk intellectuelen te vormen die in staat zijn vanuit een moslimperspectief kritisch-reflexief te participeren in	Binnen de reguliere middelen

cultuur en samenleving, onderwijs, zorgsector, etc. De opleiding is bedoeld voor wie al over een academisch bachelordiploma beschikt en zich bijkomend wenst te bekwamen om vanuit, en in dienst van de moslimgemeenschap, de rol op te nemen van bijvoorbeeld Islamconsulent. Ook werd een specifiek schakelprogramma georganiseerd waarbij studenten die niet beschikken over een academische bachelor de nodige competenties kunnen behalen om in te stromen in de master. Studenten die dat wensen kunnen dan eveneens een specifieke lerarenopleiding volgen om later als leerkracht in de tweede en derde graad van het secundair onderwijs en het hoger onderwijs aan de slag te gaan.

Op 17/9/2013 werd met de Associatie Universiteit en Hogescholen Antwerpen (AUHA), de voorzitter van de Raad van Theologen en de voorzitter van het Jisr Al-Amana instituut een intentieverklaring tot samenwerking met betrekking tot professionaliseringstrajecten voor imams ondertekend. Het is de bedoeling dat huidige en toekomstige imams naast religieuze opleidingsonderdelen (bijvoorbeeld Arabische literatuur, Koranwetenschappen) bepaalde seculiere opleidingsonderdelen (bijvoorbeeld recht, bemiddeling,...) kunnen gaan volgen om meer aansluiting te vinden met de samenleving waarin ze wonen en werken. Het proefproject is concreet van start gegaan in het academiejaar 2014-2015.

In de loop van 2016 worden beide initiatieven geëvalueerd en indien nodig bijgestuurd om zo de vorming en professionalisering van imams, islamconsulenten en islamleerkrachten te bevorderen.

Actie 6.6 We ondersteunen de Moslimexecutieve voor de oprichting van een infolijn voor eerstelijnswerkers.

Korte inhoud actie	De Moslimexecutieve bouwt een infolijn uit waar eerstelijnswerkers of ouders terecht kunnen met vragen rond theologische ondersteuning.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Integratie en Inburgering
Beleidsdomeinen	BZ
Andere betrokkenen	Moslimexecutieve

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur	De Moslimexecutieve heeft een projectaanvraag ingediend om een infolijn op te starten. De Infolijn Islam ging op 30/3/2016 van start. Een projectmedewerkster werd aangeworven om in te staan voor de frontoffice die zowel telefonisch, per email als via sociale media te bereiken is. De doelstelling is driedelig: theologische ondersteuning bieden aan jongeren die zoekende zijn naar hun moslimidentiteit, ondersteuning bieden aan ouders en aan eerstelijnswerkers rond theologische vraagstukken. De backoffice wordt gedragen door imams en de Raad van Theologen. Zij worden ingeschakeld bij complexere vragen waar geen onmiddellijk antwoord kan op worden gegeven. Het project zal nauw samenwerken met het project 'Netwerk islamexperten' en de	60.000 binnen de reguliere middelen

helpdesk van de Opvoedingslijn. Op 25/4/2016 organiseerde het centraal aanspreekpunt een afstemmingsoverleg tussen de Inflijn Islam, de Opvoedingslijn en het Netwerk islamexperten om te komen tot concrete afspraken inzake doorverwijzen en samenwerken. De Inflijn Islam werd ruim bekendgemaakt via de media, aan het Minderhedenforum en via de leden van het Vlaams Platform Radicalisering verder naar de sectorale belanghebbenden.

Actie 6.7	We informeren de moskeeverenigingen over het onderwijs-, jeugdhulp- en welzijnsaanbod.
Korte inhoud actie	Voorzitters van moskeeën en imams worden geïnformeerd over het onderwijs-, jeugdhulp- en welzijnsaanbod zodat zij gericht kunnen toeleiden.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs
Beleidsdomeinen	WVG (coördinatie), OND, BZ (All)
Andere betrokkenen	Moslimexecutieve

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Welzijn Onderwijs Integratie en inburgering	Deze actie werd recent opgestart. Een eerste overlegmoment vond reeds plaats met de aanspreekpunten van onderwijs, binnenlands bestuur en welzijn en met het Agentschap Integratie en Inburgering. Dit werd ook opgenomen in het traject op maat voor imams.	n.v.t.

Actie 6.8	Dep. WVG ontwikkelt met lokale moslimconsulenten een afsprakenkader voor de gemeenschapsinstellingen.
Korte inhoud actie	In nauw overleg met de lokale moslimconsulenten ontwikkelen de gemeenschapsinstellingen een afsprakenkader (richtorder) aangaande het omgaan met radicalisering op het niveau van het leefgroeps-klimaat, het groepsaanbod en individuele casussen.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Welzijn
Beleidsdomeinen	WVG
Andere betrokkenen	Moslimconsulenten gemeenschapsinstellingen en Vlaams detentiecentrum

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving stappen	Budget
Welzijn	Voor GI De Kempen zijn reeds afspraken gemaakt. Er is, via de Moslimexecutieve, contact opgenomen door de centrale administratie van de afdeling gemeenschapsinstellingen met de coördinator van alle moslimconsulenten in de gevangenissen en gemeenschapsinstellingen om een afsprakenkader te ontwikkelen, en over het aanstellen van een nieuwe consulent in de GI's De Zande en De Grubbe. Deze gesprekken hebben inmiddels plaatsgevonden en er is nu in elke	Binnen de reguliere middelen

gemeenschapsinstelling en ook het Vlaams detentiecentrum een consulent aangesteld.

Actie 6.9 **We richten een netwerk van islamexperten op om een tegendiscours in scholen te voeren.**

Korte inhoud actie We richten een netwerk op van een 20-tal islamexperten die een tegendiscours in scholen kunnen voeren. We coachen en ondersteunen hen op het vlak van conflictthanting, geweldloze communicatie, gesprekstechnieken, ...

Status actie In uitvoering

Verantwoordelijke ministers Minister bevoegd voor Onderwijs

Beleidsdomeinen OND

Andere betrokkenen Moslimexecutieve

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Onderwijs	Om het fenomeen van radicalisering in de toekomst op een meer preventieve manier te kunnen aanpakken werd er de voorbije maanden, in samenwerking met vertegenwoordigers van de moslims in Vlaanderen, het voorbereidende werk geleverd voor de oprichting van een Netwerk islamexperten. Door middel van een netwerk van ervaren islamexperten die zowel een grondige kennis hebben van de islamitische theologie en eveneens vertrouwd zijn met de leefwereld van de jongeren kan er duiding gegeven worden over de islam en de islamitische normen en waarden aan jongeren, klasgroepen en eerstelijns werkers (leerkrachten, CLB-medewerkers, time-outprojectbegeleiders). Dit netwerk zal in de toekomst zowel preventief als curatief ingezet kunnen worden. Het netwerk ging effectief van start op 1/10/2015 met de aanstelling van dhr. Khalid Benhaddou als coördinator. Hij is naast gedetacheerd islamleerkracht ook de Imam van de Grote moskee van Gent en voorzitter van het platform van Vlaamse Imams. Sinds de oprichting werden er vanuit onderwijs al 195 aanmeldingen tot interventie gedaan voor het netwerk. Tijdens deze interventies worden er zowel vormingsmomenten voorzien voor leerlingen, klasgroepen, eerstelijns werkers (leerkrachten, CLB-medewerkers en time-outorganisaties) en ouders (voor zover dit op vraag is van de school).	
Integratie en inburgering Onderwijs	Op 13/1/2016 organiseerde het centraal aanspreekpunt een afstemmingsoverleg tussen het aanspreekpunt radicalisering binnen Onderwijs, het Netwerk islamexperten en de 3 Agentschappen Integratie en Inburgering om tot afspraken inzake samenwerking en doorverwijzen te komen, om optimaal tegemoet te kunnen komen aan ondersteuningsnoden van scholen.	

7. We ondersteunen de ouders.

Actie 7.1 We richten binnen een netwerk van experts een helpdesk op voor ouders, vrienden en kennissen van radicaliserende jongeren.

Korte inhoud actie De helpdesk moet een platform zijn met een dispatchende rol naar het reguliere aanbod. Ze moet vraagverheldering bieden, informeren door bijvoorbeeld tegenverhalen, ondersteunen en gericht kunnen doorverwijzen naar het geschikte reguliere aanbod. Hij wordt ingebed in een netwerk van experts en is toegankelijk, o.a. online. De OTA's (ondersteuningsteams allochtonen) kunnen hier een belangrijke rol in spelen.

Status actie In uitvoering

Verantwoordelijke ministers Minister bevoegd voor Welzijn

Beleidsdomeinen WVG

Andere betrokkenen Ouders(groepen) en gemeenschappen, Minderhedenforum en federaties, lokale ambtenaren, imams en theologische infolijn (cf. actie 6.6), CAW's, Huizen van het Kind en inloopteams, OTA's, Cocon Vilvoorde, De Touter, CLB's, IACSSO en S.A.S.

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Welzijn	Om het concept van een hulplijn (verder) uit te werken is een bevraging van belangrijke stakeholders (zie 'Andere betrokkenen') georganiseerd op 10/12/2015. Het opzet van de bevraging was om de concrete noden van ouders, familie en kennissen te kennen in de verschillende fases van radicalisering (vermoeden en begin van radicalisering, vertrokken jongeren of echtgenoten, teruggekeerde jongeren of echtgenoten) en waar ze met hun noden terecht kunnen. Vervolgens werd het concept van de hulplijn voorgesteld (met de keuze voor de Opvoedingslijn) en hieraan getoetst. Op basis van een inventaris van (buitenlandse) ervaringen en voorbeelden (van een workshop over hulplijnen bij het Europees RAN) zijn nog andere aandachtspunten in kaart gebracht. Ook de geselecteerde projecten van de KBS-projectoproep 'Omgaan met radicalisering: steun bieden aan families' werden betrokken bij de uitwerking en uitbouw van de hulplijn. Heel het proces werd begeleid door procesbegeleiders van Kind en Gezin en EXPOO. De Opvoedingslijn (vzw De Keerkring) ging op 15/2/2016 effectief van start. Deze opstart is gebeurd met een gerichte maar brede bekendmakingscampagne (via tv, radio, geschreven pers,...) In de voorbereiding vooraf is er werk gemaakt van: – Een vormingsprogramma door OTA voor de vrijwilligers en het team, en een ontmoeting en intervisie met één van de ouderswerkingen (Les parents concernés). – Het opmaken van een draaiboek ter ondersteuning van de vrijwilligers met informatie over • radicalisering en de rol die zij kunnen vervullen naar ouders bij radicalisering, • het juridisch kader inzake beroepsgeheim en omgaan met noodsituaties (bij radicalisering), • FAQ i.v.m. opvoedingsvragen en radicalisering	79.000 euro

- toelichting en afspraken i.v.m. de backoffice met:
 - andere partners inzake opvoedingsondersteuning- (opvoedingswinkel, Huizen van het Kind, inloopteams, ...)
 - ouderverenigingen
 - CAW's
 - referentieconsulenten bij de Ondersteuningscentra Jeugdzorg (consultfunctie)
 - de lokale ambtenaren (in gemeenten en steden)

Op basis van verdere praktijk en de feedback van een klankbord en stakeholders wordt de werking en het draaiboek constant geactualiseerd en aangepast.

- Met een gedeelte van de subsidiemiddelen is de aanwerving van een bijkomend teamlid van Marokkaanse origine gerealiseerd.
- De komende maanden zal er ook een wervingsactie lopen om bijkomende vrijwilligers te werven om de diversiteit en (taal)toegankelijkheid van de Opvoedingslijn te verhogen.
- Ook een verdere bekendmaking is gepland om de Opvoedingslijn zo laagdrempelig en zo dicht als mogelijk bij de doelgroep te brengen. Daarom wordt de doelgroep ook betrokken bij de verdere uitwerking via de ouderwerkingen, het Minderhedenforum en de federaties, imams,

Actie 7.2 Dep. OND en Dep. WVG stemmen de ondersteuning van ouders af en focussen op de problematiek van radicalisering.

Korte inhoud actie Kind en Gezin, met o.a. de Huizen van het Kind, die sterk inwerken op ontmoeting en opvoedingsondersteuning, de CAW's, de CLB's en Jongerenwelzijn stemmen binnen een integrale jeugdhulp hun aanbod af op radicalisering en een regionaal en aangepast aanbod (via IROJ) wordt verzekerd (aandacht voor outreachend werken, huisbezoeken, lotgenotengroepen, counseling, rouwverwerking...).

Status actie In uitvoering
Verantwoordelijke ministers Minister bevoegd voor Welzijn
 Minister bevoegd voor Onderwijs
Beleidsdomeinen OV, WVG
Andere betrokkenen

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Onderwijs Welzijn Binnenlands Bestuur	De afstemming tussen de departementen OV en WVG verloopt via de bestaande overlegorganen van Integrale Jeugdhulp. Bovendien vond er ook reeds afstemmingsoverleg plaats tussen de Infolijn Islam, het Netwerk islamexperten en de Opvoedingslijn en de respectievelijke aanspreekpunten van de betrokken beleidsdomeinen. Er is met elk Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp (IROJ) afgesproken om een toelichting te geven over de uitvoering van het actieplan en om verdere afspraken voor elke regio te maken. Het departement WVG werkt een voorstel uit voor de erkenning en ondersteuning van zelfhulpgroepen van ouders.	Binnen de reguliere middelen

Nu worden ouders en familieleden via een vrijwilligersvergoeding en hun verplaatsingskosten betaald voor hun medewerking aan activiteiten of consultaties die WVG organiseert (via een vrijwilligersovereenkomst).

Actie 7.3 We maken de ondersteuning van ouders beter bekend via Minderhedenforum en federaties van etnisch-culturele minderheden (ECM).

Korte inhoud actie	Met het Minderhedenforum en de federaties van ECM bekijken we op welke manier we ouders kunnen toeleiden naar het aanbod.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Welzijn Minister bevoegd voor Onderwijs
Beleidsdomeinen	BZ, OV, WVG
Andere betrokkenen	Minderhedenforum, federaties ECM

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Welzijn	Na de start van de helpdesk (zie actie 7.1) is ook afgesproken met het Minderhedenforum om de Opvoedingslijn via de eigen kanalen en de aangesloten federaties verder bekend te maken. Er waren reeds overlegmomenten doorgegaan met het Minderhedenforum om hun rol en samenwerking met WVG (vooral voor jeugdhulp) meer te concretiseren. Zo is er een vertegenwoordiger (ECM) door het Minderhedenforum aangeduid voor elk Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp, waar advies wordt gegeven inzake de werking en toegankelijkheid van de Integrale Jeugdhulp.	

8. We verhogen de weerbaarheid van jongeren.

Actie 8.1 We maken weerbaarheidstrainingen voor jongeren snel inzetbaar binnen onderwijs, welzijn en jeugdwerk.

Korte inhoud actie Weerbaarheidstrainingen zoals BOUNCE (Arktos), SLIM-R (HCA Elegast), ZAPP (CAW), het aanbod van De Touter,... worden geïnventariseerd en bekendgemaakt binnen onderwijs, welzijn en jeugdwerk. We zorgen binnen deze sectoren voor een aanbod dat snel inzetbaar is.

Status actie In uitvoering
Verantwoordelijke ministers Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid
 Minister bevoegd voor Welzijn
 Minister bevoegd voor Onderwijs
 Minister bevoegd voor Jeugd

Beleidsdomeinen BZ, OV, WVG, CJSM

Andere betrokkenen Lokaal: getroffen steden en gemeenten

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Jeugd	De afdeling Jeugd volgt dit verder op binnen het Vlaams Platform radicalisering. Tijdens het specifiek sectoroverleg met het jeugdwerk wordt ook steeds gepolst naar nieuwe initiatieven en gebruikte methodieken. Deze vonden plaats op 10/02/2015 en 21/09/2015. De aanwezigen op deze overlegmomenten worden rechtstreeks op de hoogte gehouden van relevante nieuwe ontwikkelingen en worden ook samengeroepen bij relevante vragen.	n.v.t.
Welzijn	Via de bestaande (digitale) platforms en toolboxes (o.a. kennisplein.be) wordt het huidig aanbod aan weerbaarheidstrainingen bekend gemaakt en verspreid naar hulpverleners. Er wordt vooral gemikt op kennisdeling en uitwisseling.	
Onderwijs	Een afgevaardigde vanuit het GO!, OVSG, POV en het Katholiek Onderwijs Vlaanderen volgden in februari 2015 een driedaagse train-de-trainer opleiding van BOUNCE (Arktos vzw), georganiseerd door de Dienst Veiligheid en Preventie van de federale overheid. In het multimediale dossier van Klasse vinden leerkrachten ook informatie over het beschikbaar aanbod.	
Binnenlands Bestuur	Binnen het Vlaams Platform radicalisering werd een inventaris opgemaakt van bestaand aanbod vorming/weerbaarheidstraining. De BOUNCE tools werden ondertussen vertaald naar het Nederlands. De tools werden via het Vlaams Platform Radicalisering verder verspreid naar de sectorale belanghebbenden.	

9. We versterken organisaties die jongeren kunnen ondersteunen in hun zoektocht naar een eigen identiteit.

Actie 9.1 We ondersteunen projecten die inzetten op de preventie van radicalisering

Korte inhoud actie	De ministers bevoegd voor Binnenlands Bestuur en Jeugd, lanceren een oproep om projecten te ondersteunen die inzetten op preventie van radicalisering en positieve identiteitsontwikkeling, die de positie van jongeren en jongvolwassenen in de samenleving versterken en hun maatschappelijke betrokkenheid vergroten (bv. moskeeverenigingen, jeugd- of sportwerkingen, zelforganisaties...).
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur en Stedenbeleid Minister bevoegd voor Jeugd
Beleidsdomeinen	BZ, CJSM
Andere betrokkenen	

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Integratie Jeugd	De gezamenlijke projectoproep werd gelanceerd op 2/7/2015. Er werden 78 projectaanvragen ingediend, samen goed voor 6.460.241 euro. Op basis van vooraf bepaalde criteria, werden de aanvragen beoordeeld door het Agentschap Binnenlands Bestuur en de Afdeling Jeugd. Op basis van deze procedure werd aan 8 projecten middelen toegekend Het betreft volgende organisaties: – Jeugdclubs vzw (62.000 euro) - Lokeren; Met het project bruggenbouwers organiseert Jeugdclubs vzw ontmoeting tussen diverse groepen jongeren die anders niet of nauwelijks met elkaar in contact komen. Deze diverse groep wordt ondersteund om samen met elkaar activiteiten op te zetten vanuit de overeenkomsten tussen de groepen. Het project richt zich op leefwereldverbreding, zelfontplooiing en positieve identiteitsontwikkeling van de jongeren. Vanuit de activiteiten gaat men ook meer in de diepte thema's bespreken die bij de jongeren aan bod komen. De jongeren nemen ook deel aan meetingpoints waar ze in dialoog gaan met jongeren van andere steden rond thema's gelinkt aan identiteitsontwikkeling (zie project MSC Ahlan). – Zonder handen vzw (66.044,16 euro) - Brussel; Deze organisatie wil met het project 'Handlangers' als sociaal-inclusieve circusschool in het hart van Molenbeek, een belangrijke rol spelen in de positieve identiteitsontwikkeling van de wijkjongeren. Dit project is een traject op maat van Brusselse kwetsbare jongeren dat krachtig inzet op deze twee niveaus. Vooreerst een vormingstraject op maat dat maatschappelijk kwetsbare jongeren brede identiteitsontwikkelingskansen biedt opdat ze een positief engagement en voorbeeldfunctie ten aanzien van hun omgeving en onze maatschappij kunnen opnemen. Als tweede luik bevat dit project een participatietraject waarbinnen de kracht van deze kwetsbare jongeren ingezet en vertaald wordt naar aanbevelingen op niveau van onze organisatie en het breder jeugdwerkbeleid. De groep Handlangers werkt gedurende heel het	398.374,21 (integratie) 250.183,10 (jeugd) binnen de reguliere middelen

traject aan een 'Handleiding', een eindproduct (boekje, film,...) waarin hun inzichten en aanbevelingen naar de jeugdsector duidelijk naar voren komen.

- CIET vzw (104.976 euro) - Gent;

Dit project richt zich tot moslimjongeren tussen 15 en 25 jaar en hun begeleiders (jeugdwerk, onderwijs,...). Het beoogt het uitwerken van een vormingstraject gericht op de identiteitsontwikkeling van moslimjongeren. Meer specifiek wil men de nodige omkadering bieden aan jongeren in hun zoektocht naar 'identiteit' (versterken weerbaarheid, tools aanbieden om frustraties op een positieve manier aan te wenden, inzicht in religieuze identiteit en diversiteit binnen de Islam krijgen,...). Even belangrijk is het netwerk van de jongeren te betrekken en te versterken zodat deze de jongeren hierin verder kunnen begeleiden. Daarom zet het project ook in op vorming voor de eerstelijns werkers rond de jongeren.

- Arktos vzw (67.846,89 euro) - Geel;

Arktos wil samen met de Stad Geel en de partners (jeugdwelzijnsoverleg, jeugd- en sportverenigingen) een project ontwikkelen dat een antwoord kan bieden op de noden en vragen van jongeren, van organisatie/instanties die met deze jongeren werken en de Stad Geel. Arktos wil via dit project kinderen en jongeren versterken om een zelfgekozen plaats in de maatschappij in te nemen. De organisatie wil de reeds bestaande werkingen en initiatieven binnen de stad Geel versterken en verbreden. De organisatie wil inzetten op verbondenheid met de samenleving en weerbaarheid van jongeren, door te werken op 3 terreinen: vindplaatsgericht werken, groepswerking (BOUNCE Young) en ondersteuning van eerstelijns werkers en ouders (BOUNCE along).

- Victoria deluxe vzw (90.691 euro) - Gent;

Victoria Deluxe wil in samenwerking met CIET (Centrum voor Islamitische Educatie De Toekomst), Jeugd en Stad (Gent) + secundaire scholen en jeugdwelzijnsoverleg inzetten op het positief activeren van het religieuze en politieke bewustzijn bij moslimjongeren. Ze willen met dit project een tegenverhaal ontwikkelen dat de islamitische identiteit bij jongeren niet langer problematiseert maar positief in the picture zet. Gelovige jongens en meisjes grijpen de kans om te vertellen en te tonen dat ze zich welkom en thuis voelen in de stad (Gent) en samenleving (Vlaanderen). Vanuit het perspectief en de leefwereld van moslimjongeren wil de organisatie illustreren dat identiteit en godsdienstbeleving niet haaks staan op integratie. Ze kiezen ervoor om een tegenverhaal te ontwikkelen verbonden aan de spontane en positieve (zelf)emancipatie van moslimjongeren. Via het audiovisuele medium willen ze moslimjongeren over de verschillende stappen binnen hun identiteitsontwikkeling laten vertellen. Deze getuigenissen die tot positieve identificatiemogelijkheden moeten leiden, willen ze actief verspreiden via de sociale media. Als slotstuk wil de organisatie een documentaire produceren die een beeld schetst van het werkproces dat ze met een heel diverse groep moslimjongeren hebben afgelegd. Deze documentaire zal binnen de reguliere media verspreid worden maar ook worden ingezet binnen het jeugd- en jongerenwelzijnswerk.

- Groep Intro vzw (97.492,10 euro) - Brussel;

Het project 'III Plus Vrije Tijd' zal jongerenwerkers inzetten om jongeren te vinden in en rond moskeewerkingen en zelforganisaties, waarmee gezocht wordt op individuele basis en in groepsmodules (2x/jaar) naar mogelijkheden in het verenigingsleven, zoals sportclubs met groepswerking, jongerenactiviteiten of vrijwilligerswerk (actief als begeleider of organisator). Het project wil trachten om deze jongeren aansluiting te laten vinden bij de groep jongeren die reeds bij Groep INTRO begeleid worden. Hieruit halen ze een gemengde groep die werkt rond Digital storytelling (2x/jaar).

- Partage en Couleurs vzw (32.325,54 euro) – Asse/Brussel;

Met dit project worden thema's als extremisme en Syriëstrijders bespreekbaar gemaakt. Met dit project zal er met een beperkte groep jongeren elke 2 weken een dialoogtafel georganiseerd worden rond het thema. De bedoeling is dat de jongeren zich telkens ook informeren en bepaalde voorbeelden meenemen naar de dialoogtafels. Er zal een vaste groep van ongeveer tien jongeren aan elke dialoogtafel deelnemen. Vanaf het begin zal de dialooggroep ook gefilmd worden (op een subtiele manier zodat het de dialoog niet bemoeilijkt). Daarnaast zullen er ook interviews gemaakt worden met individuele jongeren en zullen er 3 jongeren gedurende een jaar gevolgd worden waarbij ook hun thuissituatie en omgeving in beeld wordt gebracht. Met al deze beelden zal op het einde van het project een documentaire gemaakt worden die op een actieve manier verspreid al worden via de kanalen van de deelnemende organisaties en de jongeren (website, Facebook, Twitter, YouTube, ...). Naast de documentaire zal er ook een fototentoonstelling worden gemaakt waarbij de jongeren in al hun diversiteit voorgesteld zullen worden (met telkens ook een korte duiding over de achtergrond). Met dit project wenst de organisatie de jongeren de kans te geven om zich uit te drukken over thema's waarmee ze op dit moment duidelijk bezig zijn, maar toch niet altijd makkelijk over kunnen praten.

Met de fototentoonstelling en de documentaire wil de organisatie de resultaten van dit project ook verder bekend maken aan een breder publiek. Beide zullen ook deel uitmaken van een educatief pakket waarmee scholen en verenigingen aan de slag kunnen gaan.

- MSC Ahlan vzw (127.181,62 euro) – Antwerpen;

In het kader van dit project worden meetingpoints opgezet voor moslimjongeren rond het thema radicalisering. Meetingpoints zijn discussiefora waar jongeren met elkaar in gesprek gaan over allerlei zaken die hun bezighouden in hun zoektocht naar wie ze zijn. Het fenomeen van de Syriëstrijders houdt onze samenleving al een lange tijd bezig en raakt onze samenleving op bijzondere manieren. Jongeren die hier geboren en opgegroeid zijn, laten alles en iedereen achter om daar aan de zijde van de IS te gaan vechten. Zowel binnen als buiten de moslimgemeenschappen, roept het fenomeen heel veel vragen op. De meetingpoints zijn niet bedoeld om op talloze vragen sluitende antwoorden te vinden. Deze reeks van gespreksfora heeft in eerste instantie de bedoeling om de jongeren zelf aan het woord te laten en hen zodoende erkenning te geven.

De meetingpoints geven de gelegenheid aan deze jongeren om in een veilige omgeving taboes en stiltes te doorbreken, maar eveneens om misverstanden uit de weg te ruimen en jongeren te informeren. Dit door mensen aan het woord te laten die met kennis van zaken de vragen en standpunten van de jongeren kunnen bespreken en in perspectief zetten. Door het onderwerp vanuit verschillende perspectieven aan bod te laten komen, wenst de organisatie meer inzicht te verwerven in de problematiek te verkrijgen en jongeren hefboomen te geven die hen in staat stellen hun standpunten te herbekijken. Om de duurzaamheid van het project te garanderen wil MSC ook een toolbox ontwikkelen om andere jeugthuizen in andere steden te begeleiden bij het organiseren van meetingspoint. Een aantal jeugthuizen heeft al aangegeven om mee te werken.

De projectsubsidie wordt eenmalig toegekend voor een periode van maximaal 24 maanden. De projecten zijn van start gegaan tussen 1/1/2016 en 1/3/2016. Op 25/4/2016 kwamen de projecten een eerste keer samen voor een intervisiemoment, georganiseerd door het Agentschap Binnenlands Bestuur en de Afdeling Jeugd.

10. We stellen ons instrumentarium ter beschikking van de federale overheid in het kader van deradicalisering en de aanpak van radicalisering in gevangenissen.

Actie 10.1 Lokale Task Forces kunnen beroep doen op het Vlaamse instrumentarium in het kader van deradicalisering.

Korte inhoud actie	De opvolging van (teruggekeerde) Syriëstrijders door inlichtingen- en veiligheidsdiensten gebeurt momenteel binnen Lokale Task Forces. Hun takenpakket omvat o.m. het uitwisselen van informatie onder elkaar en met andere niveaus en het voorstellen van maatregelen. Zij onderhouden ook de contacten met de lokale gerechtelijke autoriteiten. De structuur van de Lokale Task Force biedt echter ook mogelijkheden om een brug te slaan naar de curatieve aspecten van de aanpak van radicalisering, bijvoorbeeld door operationele afspraken te maken met hulpverlenende instanties over het traject voor een bepaalde persoon. Dit wordt verder opgenomen in de desbetreffende geactualiseerde federale omzendbrief en via het Plan R en een deelname van de deelstaten aan de Nationale Task Force.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid,
Beleidsdomeinen	BZ
Andere betrokkenen	Federaal: FOD BiZa – Veiligheid en Preventie

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Binnenlands Bestuur (coördinatie)	Het Plan R en de omzendbrief betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van Foreign Terrorist Fighters afkomstig uit België, werden recent geactualiseerd (21 augustus 2015). Vanaf oktober 2015 nemen de regio's (centraal aanspreekpunt radicalisering) deel aan de Nationale Task Force en de werkgroepen Preventie en Communicatie van het Plan R om op die manier op strategisch niveau afspraken te kunnen maken rond samenwerking in de strijd tegen gewelddadige radicalisering. De informatie-uitwisseling met en de opvolging van FTF door de lokale besturen en de lokale socio-preventieve actoren is geregeld in de omzendbrief betreffende de informatie-uitwisseling rond en de opvolging van Foreign Terrorist Fighters afkomstig uit België van 21 augustus 2015. In deze omzendbrief wordt aan de burgemeester gevraagd om een 'Lokale Integrale Veiligheidscel' (LIVC) op te richten. Binnen dergelijke LIVC zou informatie uitgewisseld worden tussen veiligheidsdiensten en socio-preventieve actoren met het oog op een correcte inschatting van de dreiging en het voorzien van een gepaste opvolging. - Om de lokale besturen te ondersteunen in het uitwerken van een lokaal beleid en het oprichten van de Lokale Integrale Veiligheidscel (LIVC) lanceerde de VVSG in december 2015 een handelingskader voor lokale besturen: "Handvatten voor een lokale aanpak van radicalisering": http://www.vvsg.be/radicalisering - Er wordt een communicatie voorbereid naar de lokale socio-preventieve actoren om hen te informeren over de omzendbrief	Binnen de reguliere middelen

FTF van 21 augustus 2015 en de verwachtingen naar deelname aan een LIVC, en om hen te stimuleren om actief een rol op te nemen in de begeleiding van FTF.
Verdere afstemming rond deze omzendbrief gebeurt binnen de werkgroep Preventie van het Plan R.

Actie 10.2 **We zorgen voor een voldoende en onmiddellijk beschikbaar aanbod jeugdhulp-, hulpverlenings-, opleidings- en tewerkstellingstrajecten.**

Korte inhoud actie In risicosituaties is een voldoende en onmiddellijk beschikbaar aanbod jeugdhulp-, hulpverlenings-, opleidings- en tewerkstellingstrajecten cruciaal om jongeren snel de juiste begeleiding te kunnen bieden. Met name in gemeenten met een radicaliseringsproblematiek versterken we daarom de capaciteit van de aanbodverstrekkers (zie ook actiedomein 2).

Status actie In uitvoering
Verantwoordelijke ministers Minister bevoegd voor Welzijn
Minister bevoegd voor Onderwijs
Minister bevoegd voor Werk
Minister bevoegd voor Sociale Economie

Beleidsdomeinen OV, WSE, WVG
Andere betrokkenen Lokaal: getroffen steden en gemeenten

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Welzijn	De aanpak van radicalisering bij jongeren gebeurt via de reguliere werking van het jeugdhulpaanbod voor jongeren en jongvolwassenen, waarbij ondersteuning wordt geboden door consult bij verontrusting (door OCI) en bij diversiteitsvraagstukken (door de OTA's). Vanuit het Agentschap Jongerenwelzijn werd op 1/7/2014 een uitvoerige dienstorder verspreid naar de personeelsleden van de gemeenschapsinstellingen en de gesloten instelling De Grubbe, met werkafspraken over het omgaan met jongeren die door de jeugdrechter worden geplaatst op verdenking van deelname aan een terroristische organisatie. Het Agentschap Jongerenwelzijn financiert het project "Preventie van radicalisering in Vilvoorde" (zie ook actie 2.3), waarbij volgende doelstellingen gerealiseerd worden: – Bruggen slaan tussen de moslimgemeenschap en het stadsbestuur; – Individuele cases opvolgen van mogelijk radicaliserende jongeren; – Individuele- en groepsgesprekken voeren zodanig dat we de verschillende processen begrijpen en kunnen interpreteren; – Het netwerk van bestaande (jeugd)hulpverlening in Vilvoorde zichtbaar maken, identificeren van knelpunten en het formuleren van voorstellen om deze knelpunten weg te werken. Contacten onderhouden met politie,	Binnen de reguliere middelen 106.200 binnen de reguliere middelen

onderwijsinstellingen en alle andere partners die betrokken zijn in de dossiers rond radicalisering;

- Empoweren van jongeren;
- Ondersteunen van de contextbegeleidingsdienst binnen Cocon-Vilvoorde vzw: door een combinatie van literatuur en praktijk handvatten voor opvoedingsondersteuning ontwikkelen die bruikbaar zijn in gezinnen met een radicaliseringsproblematiek;
- Bij problemen instaan voor het gecoördineerd overleg tussen alle partijen en het plannen van huisbezoeken bij gezinnen en jongeren;
- Het opbouwen van kennis rond de thema's radicalisering, risicojongeren en gezinnen;
- Samen met andere diensten en professionals op zoek gaan naar achterliggende problemen en het zorgen voor een beter aanbod;
- Scholen bijstaan in het detecteren en interpreteren van signalen die wijzen op radicalisering.

Volgende acties zijn/worden ondernomen:

- Ontwikkeling van een aanmeldingsfiche voor alle partners uit het netwerk in Vilvoorde
- Evalueren van het werken met evaluatietools en screeningstools
- Een trajectbegeleider van Groep Intro werd als vertrouwenspersoon gekoppeld aan een gezin waar sprake is van radicalisering
- Samenwerking met school, een belangrijke partner die de eerste signalen meestal opvangt. De school werd in een aantal gevallen betrokken om een jongere beter te omkaderen en te begeleiden
- Samenwerking met de moskee: de Imam is in verschillende trajecten betrokken
- Inschakelen Vrije Tijd: dienst sport werd betrokken in een case waar er nood was aan vrijetijdsbesteding
- Deelname Partnertafels: filtersysteem om hulpverlening op maat te kunnen bieden
- Deelname Sectoroverleg radicalisering
- Ontwikkeling draaiboek om goede praktijken over te zetten naar andere steden, gemeenten en of organisaties.

Het project loopt van 1/4/2015 tot 31/3/2017. De opgebouwde kennis en ervaring uit het project kan doorgegeven worden aan andere voorzieningen in de jeugdhulp.

In het kader van traumabegeleiding voor hulpverleners die met terugkeerders in contact komen, wordt het bestaande aanbod aan traumabegeleiding bekendgemaakt bij professionele hulpverleners (verwijzers). Het is belangrijk dat onderwijs-, welzijns- en gezondheidsdiensten die psychische problemen opmerken bij hun cliënten, deze gepast kunnen doorverwijzen en weten waar ze terecht kunnen. Concreet is dat doorverwijzen naar het CAW, de centra geestelijke gezondheidszorg of Solentra.

Werk

VDAB wil voorzien in een wendbare dienstverlening om zoveel mogelijk werkzoekenden aan een duurzame job te helpen en dit

via samenwerking met partners. In de overweging om een dienst al dan niet in de markt te zetten vormen urgentie, specialisatie/expertise op het vlak van doelgroepen en capaciteit de voornaamste criteria. Binnen de reguliere middelen

Er werden trajecten naar opleiding en werk opgestart voor door VDAB gekende 'foreign terrorist fighters' (FTF's).

Er werd een samenwerkingsprotocol afgesloten met de stad Vilvoorde om inspanningen te leveren naar opleiding- en tewerkstellingstrajecten van kwetsbare groepen waaronder radicaliserende jongeren.

Actie 10.3 De aanpak van radicalisering wordt opgenomen in het strategisch plan hulp – en dienstverlening aan gedetineerden.

Korte inhoud actie	We ontwikkelen in overleg met het directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen en afgestemd met het Platform radicalisering een beleid betreffende de preventie en opvolging van radicalisering in de gevangenissen. Er worden hierover per gevangenis afspraken gemaakt. Indien er aparte afdelingen komen voor zogenaamde 'terro-gedetineerden' wordt gestreefd naar toegang tot (specifieke) hulp- en dienstverlening voor die groep gedetineerden. 'Terro-gedetineerden' die vrijkomen onder voorwaarden worden opgevolgd door justitieassistenten en kunnen daderbegeleiding krijgen. Binnen de afdeling justitiehuisen zullen werkafspraken worden gemaakt voor het omgaan met justitiabelen die worden opgevolgd i.h.k.v. deelname aan een terroristische organisatie. Voor de justitieassistenten zullen ook infosessies georganiseerd en handvatten worden aangereikt in het kader van signalering en opvolging van verontrusting inzake radicalisering. Ook in het overleg met het gesubsidieerd aanbod van dadercursussen en -therapie zal radicalisering op de agenda worden gezet en zullen, indien nodig, handvatten worden ontwikkeld.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Welzijn
Beleidsdomeinen	WVG
Andere betrokkenen	

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Welzijn	In het strategisch plan hulp- en dienstverlening aan gedetineerden dat werd goedgekeurd op de Vlaamse regering van 17/7/2015, staat het volgende opgenomen: In 2015 maken we een plan van aanpak in het kader van gewelddadig extremisme in overleg met het directoraat-generaal penitentiaire inrichtingen en afgestemd met het Vlaams platform radicalisering: – We verhogen de expertise betreffende deze thematiek; – We maken een plan van aanpak waarin de luiken preventie en de specifieke bejegening van gewelddadige extremistens concreetiseerd wordt. We zorgen dat de lokale medewerkers ondersteund worden in het omgaan met deze problematiek.	Binnen de reguliere middelen

Ter uitvoering van deze doelstellingen werd literatuur nagelezen en zijn er gesprekken met verschillende experten/diensten aangegaan. Er werd een werktekst geschreven van het plan van aanpak. Dit werd inmiddels voorgelegd aan de gemengde commissie hulp- en dienstverlening aan gedetineerden. Enkele acties zijn reeds gestart, zoals het opzetten van opleiding voor de hulp- en dienstverleners en de voorbereiding van de opening van de aparte afdeling in Hasselt.. Andere acties worden momenteel voorbereid, zoals het aangaan van nieuwe samenwerkingsverbanden, zowel binnen als buiten het gekende hulp- en dienstverleningsnetwerk. Dit gebeurt in nauwe samenwerking met DG EPI (Penitentiaire Inrichtingen).

Binnen de afdeling justitiehuisen werden afspraken gemaakt om op centraal niveau een overzicht te krijgen op het aantal dossiers m.b.t. terroristische feiten waarin de justitiehuisen en het VCET worden gemandateerd.

Er is voorbereidend overleg met diverse actoren (Agentschap Jongerenwelzijn, Afdeling Welzijn en Samenleving, centraal aanspreekpunt, hoofd moslimconsulenten gevangenen) m.b.t. het ontwikkelen van een begeleidingsaanbod voor terro-gedetineerden tijdens en na detentie.

11. We maken werk van een actieve Vlaamse publieksdiplomatie en zetten in op een correcte beeldvorming.
--

Actie 11.1	Het Departement Internationaal Vlaanderen zorgt voor kennisopbouw en kennisdeling tussen Vlaanderen en andere landen inzake de preventieve aanpak van radicalisering.
-------------------	--

Korte inhoud actie	Het DiV verzamelt kennis en informatie rond de aanpak van radicalisering in het buitenland. De Algemeen Afgevaardigden van de Vlaamse Regering (AAVR) inventariseren alle informatie, acties en berichtgeving m.b.t. radicalisering in het land van hun post en rapporteren hierover op regelmatige basis aan het Departement Internationaal Vlaanderen. Deze verzamelde informatie wordt ter beschikking gesteld van de verschillende betrokken Vlaams departementen en de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten via regelmatige rapportage aan het Vlaams platform radicalisering. Daarnaast zorgen de AAVR voor kennisdeling over het Vlaamse beleid inzake preventieve aanpak van radicalisering met het land van hun post.
---------------------------	--

Status actie	In uitvoering
---------------------	---------------

Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Buitenlands Beleid
------------------------------------	--

Beleidsdomeinen	IV
------------------------	----

Andere betrokkenen	
---------------------------	--

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Buitenlands Beleid Binnenlands Bestuur Welzijn Onderwijs	De Algemeen Afgevaardigden van de Vlaamse Regering (AAVR) inventariseren alle informatie, acties en berichtgeving m.b.t. radicalisering in het land van hun post en rapporteren hierover op regelmatige basis aan het Departement Internationaal Vlaanderen en het centraal aanspreekpunt radicalisering. Het centraal aanspreekpunt radicalisering gaf samen met de aanspreekpunten bij Welzijn en Onderwijs een toelichting bij de stand van zaken van het actieplan op 17/9/2015 aan alle AAVR om kennisdeling over het Vlaamse beleid inzake preventieve aanpak van radicalisering met het land van hun post te bevorderen. Op 10/11/2015 trok het centraal aanspreekpunt radicalisering samen met de aanspreekpunten bij Welzijn en Onderwijs naar Düsseldorf om kennis op te doen over de aanpak in Noordrijn-Westfalen. Deze uitwisseling werd gefaciliteerd door de AAVR in Duitsland. Op 21/1/2016 vond er in Brussel een bilaterale ontmoeting plaats tussen een delegatie van Québec met minister St-Pierre en minister Homans. Tijdens deze ontmoeting werd informatie uitgewisseld over het beleid inzake preventie van radicalisering in Québec en in Vlaanderen. Op 8/3/2016 organiseerde de AAVR in het Verenigd Koninkrijk in samenwerking met het Agentschap Binnenlands Bestuur een rondetafelconferentie over radicalisering, met Britse en Vlaamse ambtenaren en experts, met daarbij een inhoudelijke klemtoon op	Binnen de reguliere middelen

preventie en de rol daarbij van onder meer lokale besturen en het onderwijs. Delegaties werden uitgestuurd door de Noord-Ierse, Welshe en Schotse overheid, het Britse Ministerie van Onderwijs, de Mayor of London en het Institute for Strategic Dialogue. Aan Vlaamse zijde namen ambtenaren van het Agentschap Binnenlands Bestuur, het Departement OV en de stad Antwerpen deel, evenals vertegenwoordigers van de VVSG en vzw Arktos (project Connect en Bounce). Verder waren ook waarnemers aanwezig van de regionale vertegenwoordigingen in Londen van Catalonië, Québec, de Faeröer Eilanden en Iraqi Kurdistan. Minister Homans gaf een toespraak op het conferentiediner voor de deelnemers. Eerder die dag had ze een afspraak met Lord Ahmad of Wimbledon, Brits minister voor 'countering extremism'. De dag nadien ontmoette de minister de CEO van het 'Institute for Strategic Dialogue' en bezocht ze de 'Active Change Foundation'.

Regelmatig wordt ook input gevraagd vanuit Vlaanderen rond Europese of internationaal initiatieven of in het kader van rapportages (bijvoorbeeld VN werkgroep Huurlingen, Raad van Europa). Radicalisering komt soms ter sprake in DGE overleg (Directie-Generaal Europese Zaken en Coördinatie, FOD BuZa) of in de voorbereiding van een JBZ Raad (Raad Justitie en Binnenlandse Zaken) of ten behoeve van standpuntbepaling in het kader van een wetgevingsproces. Vlaanderen neemt hierin zijn rol op indien Vlaamse bevoegdheden aan de orde zijn.

Jeugd

De afdeling Jeugd is vertegenwoordigd in de 'expert group on youth work for active citizenship, preventing marginalisation and violent radicalisation' vanuit de Europese Commissie in het kader van 'The EU Work Plan for Youth'. Het gaat om een werkgroep van personen die specifieke ervaring hebben met het werkveld en/of beleidsgericht werken rond dit thema. Deze werkgroep zal zich focussen op het uitwisselen van goede praktijken en het ontwikkelen van concrete resultaten die bruikbaar zijn voor dit specifieke thema. Het mandaat van deze werkgroep loopt van januari 2016 tot juni 2017.

Onderwijs

Vanuit de Europese Commissie werden er in het kader van 'European Education and Training 2020' werkgroepen opgericht. In de werkgroep 'promoting citizenship and the common values of freedom, tolerance and non-discrimination through education' wordt Vlaanderen vertegenwoordigd door het aanspreekpunt radicalisering van het Departement OV. Daarnaast participeerde het aanspreekpunt reeds aan de plenaire sessie, aan dit thema gerelateerde overlegmomenten en aan een driedaagse PLA die plaatsvond in Den Haag.

Actie 11.2	We ontwikkelen een mediastrategie om polariserende berichtgeving tegen te gaan.
Korte inhoud actie	We gaan in overleg met lokale en nationale media en ontwikkelen een mediastrategie om polariserende berichtgeving tegen te gaan, sociale cohesie te stimuleren en democratische waarden te ondersteunen.
Status actie	In uitvoering
Verantwoordelijke ministers	Minister bevoegd voor Integratie en Inburgering Minister bevoegd voor Media
Beleidsdomeinen	CJSM (coördinatie), BZ
Andere betrokkenen	Minderhedenforum

Rapportage

Bevoegdheden	Beschrijving	Budget
Media	– Project Kenniscentrum Mediawijsheid: Jongeren lopen meer en meer het risico om online geradicaliseerd te worden door contacten met haatpredikers op sociale media, opruiende beelden en obscure websites met foutieve of ongenueanceerde informatie. Mediawijsheid kan een belangrijke rol spelen in het voorkomen van radicalisering. Voor haar projectlijn 2016 zal het Kenniscentrum Mediawijsheid samen met een expertorganisatie die werken met maatschappelijk kwetsbare jongeren een partneroproep naar mediamakers lanceren om een dialoog tussen jongeren met een migratie-achtergrond en professionele mediamakers te voeren over hoe de jongeren de media beleven en hoe de media voor hen minder polariserend aan de slag kan gaan. De dialoog moet leiden tot gezamenlijke antwoorden op de gepercipieerde uitdagingen daaromtrent. Het project kreeg de naam rePresent. De oproep gebeurt in 2 fasen. Op 3/3/2016 werd een partneroproep gelanceerd. Na de selectie van de expertorganisatie volgt de oproep naar mediamakers. Ter ondersteuning hiervan zal het kenniscentrum ook informatie en educatief materiaal over media, radicalisering en polarisering verzamelen en ontsluiten. Meer info: https://mediawijs.be/represent – VRT: In haar actieplan onpartijdigheid, waarbij 10 richtlijnen worden vooropgesteld, stelt de VRT in richtlijn 8 duidelijk dat indien extreme meningen aan bod komen, er duiding, gewicht en context moet aan gegeven worden. De openbare omroep heeft een voorbeeldfunctie te vervullen inzake diversiteit: via de beheersovereenkomst heeft de VRT een aantal verplichtingen inzake diversiteit. Deze worden momenteel geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. De VRT zal ook concrete engagementen opnemen in het kader van het integratiepact. – Actoren: Binnen het mediabeleid wordt het thema radicalisering geagendeerd op verschillende overlegfora. Op die manier wordt de aandacht voor het thema aangescherpt en wordt elke actor aangesproken op zijn rol ter zake. Bijvoorbeeld: bij de adviesraad Mediacademie, met als doel uitgevers, redacties, journalisten en	Binnen de reguliere middelen

mediaprofessionals te ondersteunen inzake bijscholing, is het onderwerp ter sprake gebracht.